

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoCsp/6/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8124207340
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:8124207340.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Anny Kovaľovej, PhD. a doc. JUDr. Petra Molitorisa, PhD. v právnej veci žalobkyne P. D., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v J., na ul. J. č. XX, právne zastúpenej Mgr. Matúšom Mackom, advokátom so sídlom vo Svidníku, na ul. Karpatskej č. 804/10, proti žalovanému Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, na ul. Hodžovej č. 11, IČO: 31 575 951, právne zastúpenému SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Štefánikovej č. 8, IČO: 36 853 186, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 471,12 eur s príslušenstvom, o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 08.01.2025 č. k. 18Csp 69/2024 - 196, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobkyni sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania a žalovaný nemá právo na ich náhradu.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom určil, že úver poskytnutý na základe Zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 je bezúročný a bez poplatkov. Žalovanému uložil povinnosť vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 471,12 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 471,12 eur od 12.09.2024 do zaplatenia. Ďalej určil, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v článku 1. Úver a účel v bode 1.2. Základné podmienky v znení: „Poplatok za poskytnutie úveru 93 eur a poplatok za upomienku za neuhradené splátky 15 eur“, zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v článku 2. Práva, povinnosti a vyhlásenie klienta v bode 2.3., v znení: „Klient vyhlasuje, že nie je osobou s osobitným vzťahom k banke (v prípade nepravdivosti tohto vyhlásenia bude banka postupovať podľa čl. 17 VOP)“, zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v čl. 2. Práva, povinnosti a vyhlásenie klienta v bode 2.6. v znení: „Ak klient poruší akúkoľvek povinnosť vyplývajúcu z tejto Zmluvy, banka je oprávnená požadovať od klienta zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 200 € a to za každé jednotlivé porušenie zmluvnej povinnosti. Nárok na náhradu škody týmto nie je dotknutý“, zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v čl. 2. Práva, povinnosti a vyhlásenie klienta v bode 2.8. v znení: „Klient vyhlasuje, že: - prevzal a oboznámil sa pred uzavretím tejto Zmluvy s jej súčasťami: formulár so štandardnými európskymi informáciami o spotrebiteľskom úvere; OP; VOP; Sadzobník“, zmluvná podmienka uvedená v Obchodných podmienkach pre úvery občanom - Prima banka Slovensko, a.s., k Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v čl. 2. Všeobecne o úveroch v bode 2.7. Povinnosti klienta v znení: „Počas celej doby trvania úveru musí klient plniť nasledovné povinnosti: (b) písomne oznámiť banke všetky zmeny svojich identifikačných a kontaktných údajov, vrátane telefonického kontaktu, ako aj iné skutočnosti, ktoré by mohli ohroziť plnenie jeho záväzkov podľa Zmluvy o úvere

(napr. začatie trestného stíhania, nariadenie výkonu trestu, začatie exekučného konania), ihneď ako nastali, resp. sa o nich dozvie“, zmluvná podmienka uvedená v Obchodných podmienkach pre úvery občanom - Prima banka Slovensko, a.s., k Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v čl. 2. Všeobecne o úveroch v bode 2.9. Omeškanie dlžníka v časti 2.9.3. Postup pri omeškaní klienta ods. 2 a ods. 3 v znení: „banka môže za účelom úhrady svojej pohľadávky uplatniť právo započítať svoju pohľadávku voči pohľadávke klienta na výplatu zostatku z ktoréhokoľvek bežného účtu vedeného bankou pre klienta a z takéhoto účtu odpísať čiastku potrebnú na vyrovnanie pohľadávky banky. Ak je tento účet vedený v cudzej mene, vykoná banka pred odpísaním čiastky z účtu konverziu kurzom devíza nákup v súlade so svojím kurzovým lístkom. ... Banka môže ďalej odmietnuť ďalšie čerpanie úveru. Aj bez predchádzajúceho písomného oznámenia môže tiež zablokovať všetky účty klienta vedené bankou. Počas trvania blokácie účtov môže klient so zablokovanými peňažnými prostriedkami na účtoch nakladať iba so súhlasom banky“ a časť zmluvnej podmienky uvedenej vo všeobecných obchodných podmienkach Prima banka Slovensko, a.s., k Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v čl. 21. Započítanie v znení: „Banka môže započítať aj také vzájomné pohľadávky, z ktorých niektorá ešte nie je splatná alebo je premlčaná, ako aj pohľadávky, ktoré nemožno uplatniť na súde a pohľadávky, ktoré nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia alebo exekúciou. Započítateľné sú aj pohľadávky znejúce na rôzne meny, a to aj v prípade, že tieto meny nie sú voľne zameniteľné. Za oznámenie o započítaní sa považuje aj informácia obsiahnutá vo výpise z účtu“, sú neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej strany sporu dňa 29.05.2015 uzatvorili Zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Na jej základe žalovaný poskytol žalobkyni úver vo výške 3.100 eur s dohodnutým poplatkom za poskytnutie úveru vo výške 93 eur, s dohodnutou mesačnou splátkou v čiastke 61,69 eur, s počtom splátok 84, ročnou úrokovou sadzbou 15,9 % a RPMN 18,63 %.

3. Žalobkyňa podanou žalobou namietala absenciu obligatórnych náležitostí v Zmluve, a to v zmysle ust. § 9 ods. 2 písm. f), písm. g) a písm. k) zákona číslo 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre občanov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Z právnej úpravy účinnej v tom čase je zrejmé, že absencia čo len jednej v ust. § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy uvedenej náležitosti spôsobuje záver o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

4. V prípade úveru posunutého vo výške 3.000 eur, suma 93 eur predstavujúca poplatok za poskytnutie úveru bola uhradená postupom vyplývajúcim z čl. 3.5. Obchodných podmienok pre úvery občanom, v zmysle ktorého z poskytnutých prostriedkov bude zaplatený (zinkasovaný) poplatok za poskytnutie úveru.

5. Ak žalovaný do celkovej výšky spotrebiteľského úveru zahrnul poplatok za poskytnutie úveru, ide o postup v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti veriteľa, ktorý mohol podstatne narušiť ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k poskytnutiu úveru. Žalobkyni nebol poskytnutý úver v skutočnosti vo výške 3100 eur, ale vo výške 3007 eur.

6. Súdny dvor Európskej únie vo veci C-377/14 svojím rozsudkom zo dňa 21.04.2016 vyslovil, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48/ES, ako aj bod I prílohy 1 tejto Smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V tomto rozsudku Súdny dvor Európskej únie skonštatoval, že ak pojem „celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“ je vymedzený v článku 3 písm. h) Smernice 2008/48 ako „súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom“, vyplýva z toho, že pojmy „celková výška úveru“ a „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ sa vzájomne vylučujú a celková výška úveru preto nemôže zahŕňať sumy, ktoré vstupujú do celkových nákladov na úver pre spotrebiteľa. Do celkovej výšky úveru v zmysle článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 Smernice 2008/48 nemožno zahrnúť nijakú zo súm určených ako odmenu za záväzky dohodnuté z dôvodu predmetného úveru, ako sú administratívne poplatky, úroky, provízie a akékoľvek ďalšie poplatky, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť.

7. Pokiaľ sa žalovaný bráni tým, že uvedený postup je výsledkom konsenzu medzi zmluvnými stranami, súd poznamenáva, že uvedené je súčasťou OP. Ustanovenia o zinkasovaní poplatku z poskytnutých

prostriedkov v OP tvorili predtlač k Zmluve bez možnosti voľby ich prijatia alebo odmietnutia. Vzhľadom na charakter dojednania a jeho začlenenia v texte OP - Čerpanie, nemôžu byť žiadne pochybnosti, že tento postup nebol dojednaný individuálne. O takéto individuálne ustanovenie by sa jednalo vtedy, keď by práve takáto časť dohody bola výsledkom dojednania zmluvných strán. O individuálnom dojednaní však nemožno hovoriť v prípade, keď si zákazník zvolí určitú formu záväzku (jednu z ponúkaných možností), avšak musí prijať celý súbor opatrení a dojednaní ustanovených v Zmluve a OP, minimálne ich nemôže vylúčiť (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9CoCsp 53/2021).

8. Nesprávne uvedená výška spotrebiteľského úveru má nepochybne vplyv aj na ďalšiu náležitosť zmluvy o úvere vyplývajúcu z ust. § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ. Ročnou percentuálnou mierou nákladov v súlade s ust. § 2 písm. i) zákona ZoSÚ sa rozumeli celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom vyjadrené ako ročné percento z celkovej výšky spotrebiteľského úveru podľa § 19. Ak žalobca pri výpočte RPMN do celkovej výšky úveru zahrnul aj poplatok za poskytnutie úveru, bez akýchkoľvek pochybností došlo k podhodnoteniu RPMN, ktorej výpočet je závislý od výšky úveru. S neuvedením celkovej výšky spotrebiteľského úveru, za čo je potrebné považovať aj jej neuvedenie v správnej výške, rovnako s uvedením nesprávnej ročnej percentuálnej miery nákladov v neprospech spotrebiteľa, je v súlade s ust. § 11 ods. 1 písm. b) a písm. d) ZSoSÚ spojená sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

9. S poukazom na uvedený záver o absencii obligatórnej náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ, ktorého dôsledkom je posúdenie úveru ako bezúročného a bezpoplatkového, považoval súd za nehospodárne a neúčelné vykonávať dokazovanie vo vzťahu k správne výpočtu RPMN (ako ďalšej namietanej obligatórnej náležitosti spôsobujúcej ten istý právny dôsledok vo forme posúdenia úveru ako bezúročného a bezpoplatkového) a návrh na vykonanie dôkazov smerujúcich na Národnú banku Slovenska (odborné vyjadrenie, stanovisko k existencii opatrenia resp. vnútorného predpisu týkajúceho sa spôsobu výpočtu RPMN) zamietol.

10. Niet sporu v otázke, že žalobkyňa uhradila žalovanému sumu vo výške 3478,12 eur.

11. Keďže súd posúdil úver ako bezúročný a bezpoplatkový, žalobkyňa bola povinná vrátiť iba istinu (3007 eur). Plnenie nad rámec uvedeného je plnením bez právneho dôvodu a predstavuje bezdôvodné obohatenie.

12. Podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí (v predmetnom spore žalovaný), toto obohatenie vydať tomu, na koho úkor bol predmet bezdôvodného obohatenia získaný (v predmetnom spore žalobkyňa). Právny vzťah bezdôvodného obohatenia je samostatným vzťahom, ktorý vznikne v dôsledku porušenia iného právneho vzťahu alebo na základe určitej právnej skutočnosti (podľa zákonom definovaného pojmu bezdôvodného obohatenia.)

13. Keďže žalovaný vzniesol námietku premlčania voči uplatnenému nároku, súd posudzoval jej dôvodnosť a dospel k záveru, že nárok z bezdôvodného obohatenia nie je premlčaný.

14. V otázke premlčania je pri spotrebiteľských úveroch potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 52 ods. 2 OZ). Nárok z bezdôvodného obohatenia je majetkovým právom, ktoré sa premlčuje (§ 100 ods. 1, 2 OZ). Keďže medzi účastníkmi v dôsledku poskytnutého plnenia bez právneho dôvodu, nastal režim vyporiadania nárokov z bezdôvodného obohatenia, bolo dôvodné aplikovať ustanovenie § 107 ods. 1, 2 OZ.

15. Subjektívna premlčacia doba je 2-ročná a objektívna premlčacia doba je 3-ročná. Subjektívna premlčacia doba plynie v rámci objektívnej premlčacej doby. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci deň, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Objektívna premlčacia doba začína plynúť od okamihu, keď k bezdôvodnému obohateniu skutočne (fakticky) došlo. Súdna prax v tejto spojitosti už dávnejšie dovodila, že začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby je nezávislý od akejkoľvek subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení a viaže sa len na jedinú rozhodujúcu okolnosť, ktorou je vznik bezdôvodného obohatenia (k tomu porovnaj R 25/1986).

16. Pokiaľ ide o plynutie subjektívnej premlčacej doby. V tomto smere súd túto otázku posudzoval v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2021, sp. zn. 5 Cdo 29/2021 zverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov 2/2022 cit: „Podstatnou skutkovou okolnosťou, ktorú by sa mal spotrebiteľ dozvedieť, aby mu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota, je vedomosť o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Pri skúmaní momentu, kedy spotrebiteľ nadobudol vyžadovanú skutočnú (preukázanú) vedomosť o tejto podstatnej skutkovej okolnosti (viď uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 413/2013) je potrebné si uvedomiť, že ide o subjektívny okamih, v ktorom sa spotrebiteľ dozvie také skutkové okolnosti, ktoré mu umožnia uplatniť svoje práva v súdnom konaní žalobou o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď sa jeho právo stalo nárokom (actio nata). Rozhodujúce nie je, či možnosť dozvedieť sa tieto skutočnosti mal už skôr. Aj v prejednávanej spore je potom potrebné individualizovať, kedy žalobkyňa nadobudla vedomosť o tom, že došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia a kto sa na jej úkor bezdôvodne obohatil. Vychádzať treba z reálneho momentu, kedy sa žalobkyňa dozvedela o tom, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/121/2009). V prejednávanej spore je potrebné vychádzať z momentu, kedy si žalobkyňa sama musela byť vedomá, že bez existujúceho (platného) právneho dôvodu previedla na účet žalovaného určitú čiastku resp. čiastky. Týmto momentom je aj podľa dovolacieho súdu porada, ktorú absolvovala žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka fyzická osoba s jej právnou zástupkyňou, kedy sa dozvedela o rozpore niektorých jednotlivých konkrétnych dojednaní zmluvy o revolvingovom spotrebiteľskom úvere so zákonnou úpravou (túto vedomosť je potrebné odlišovať od znalosti právnej kvalifikácie plnenia poskytnutého žalobkyňou nad rámec základnej sumy úveru ako bezdôvodného obohatenia).“

17. S poukazom na uvedené mal za to, že žalobkyňa sa o bezdôvodnom obohatení na svoj úkor dozvedela od Občianskeho združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, a to 26.8.2022, čo plynie z dôkazu predloženého v tomto spise. Keďže žaloba bola podaná 19.8.2024, bola podaná v rámci 2-ročnej subjektívnej doby.

18. Pokiaľ ide o posúdenie objektívne premlčacej doby, súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022, sp. zn. 7Cdo 268/2021 zverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov 2/2022, v zmysle ktorého analogická aplikácia desaťročnej objektívnej premlčacej doby súdmi Slovenskej republiky pri práve spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, je právnym dôsledkom prednosti rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C - 485/19 zo dňa 22. apríla 2021 v právnom poriadku Slovenskej republiky.

19. Podľa rozsudku Súdneho dvora EÚ C-485/19 zásada efektivity bráni vnútroštátnej úprave objektívnej trojročnej premlčacej lehote, kedy je potrebné (nevyhnutné) na tento typ nárokov subsidiárne uplatňovať 10 ročnú objektívnu premlčaciu lehotu na vydanie bezdôvodného obohatenia, a to bez skúmania zavinenia. Vo vzťahu k aplikácii 10 ročnej alebo 3 ročnej objektívnej premlčacej lehote je potrebné preto vychádzať zo záverov Pisomných pripomienok európskej komisie vo veci C-485/19 zo dňa 7.10.2019, kde Európska komisia uviedla, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vo svetle zásady efektivity vykladať tak, že mu odporuje taká vnútroštátna úprava, v zmysle ktorej spotrebiteľ, ktorý uplatňuje svoj nárok na vrátenie plnenia bezdôvodného obohatenia vzniknutého na základe plnenia spotrebiteľa z nekalej zmluvnej podmienky, má pre uplatnenie 10 ročnej objektívnej premlčacej doby povinnosť dokázať, že veriteľ úmyselne porušil práva spotrebiteľa.

20. Akékoľvek plnenie poskytnuté bez právneho dôvodu je od tohto okamihu bezdôvodným obohatením, a týmto okamihom tiež začína plynúť objektívna lehota pre jeho vydanie.

21. Vzhľadom na uvedené, žaloba bola podaná aj v rámci 10 ročnej premlčacej doby, keďže žalobkyňa plnila žalovanému počnúc júnom 2015 (23.6.2015 prvá splátka úveru).

22. Vznesenú námietku premlčania považoval súd majúc na zreteli vyššie uvedené skutočnosti za nedôvodnú, preto žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia vyhovel.

23. Podanou žalobou sa žalobca môže domáhať určenia neprijateľných zmluvných podmienok zo Zmluvy, a to bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu. V zmysle ust. § 137 písm. c)

C.s.p., žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného právneho predpisu. Týmto osobitným predpisom je zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, ktorý v ust. § 3 ods. 5 umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonmi domáhať sa proti porušiteľovi na súde ochrany svojho práva (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo 27/2018).

24. V súvislosti argumentáciou žalovaného o procesnej neprípustnosti žaloby súd považujúc túto za nedôvodnú poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to rozsudok sp. zn. 6Cdo 127/2017, v zmysle ktorého cit.: „Podľa dovolacieho súdu v prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z hľadiska vecnej legitímácie (na strane žalobcov) nemá právny význam zánik záväzku splnením dlhu (nie vždy splnenie dlhu má za následok zánik celého právneho vzťahu). Ako už bolo uvedené vyššie predmetná žaloba vychádza zo zákonnej požiadavky, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú zásadne obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky. To sa okrem iného prejavuje v povinnosti dodávateľa nepoužívať v spotrebiteľských zmluvách neprijateľné podmienky. V tomto prípade nejde o nárok z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom je zmluva, teda o nárok vyplývajúci zo zmluvy, ale o nárok, ktorý vyplýva priamo zo zákona. V konaní o neprijateľnosť zmluvnej podmienky zánik záväzku splnením (prípadne aj zánik celého právneho vzťahu) nemôže mať žiaden vplyv na žalobcami uplatnený nárok a teda ani na ich vecnú legitímáciu. Žalobcovia preto aj v prípade, že nárok uplatnili žalobou po zániku záväzkového právneho vzťahu, sú nositeľmi hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide, a teda majú v predmetnom spore vecnú aktívnu legitímáciu. Opačný názor by v podstate znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj Smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“).“

25. Súdny dvor Európskej únie v tomto smere uviedol v bode 38 rozsudku C-776/19 až C-782/19 cit.: „Z tohto hľadiska treba usúdiť, že najmä na účely zabezpečenia účinnej ochrany práv, ktoré spotrebiteľovi vyplývajú zo smernice 93/13, musí mať spotrebiteľ možnosť kedykoľvek namietať nekalú povahu zmluvnej podmienky nielen ako prostriedok obrany, ale aj na účely určenia nekalej povahy zmluvnej podmienky súdom, takže návrh podaný spotrebiteľom na účely konštatovania nekalej povahy podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nemôže podliehať nijakej premlčacej lehote.“ Námietky sú preto v tomto smere (aj vo vzťahu k potrebe skúmania motívu podania žaloby) nedôvodné.

26. Predtým, ako súd môže pristúpiť k preskúmaniu nekalosti zmluvnej podmienky, musí dospieť k záveru, či nejde o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

27. Zmluvné podmienky sa netýkajú hlavného predmetu plnenia.

28. Vo vzťahu k posúdeniu individuálnosti zmluvných dojednaní je kľúčom k pochopeniu individuálneho zmluvného dojednania práve možnosť spotrebiteľa svojou vlastnou aktivitou a konaním ovplyvniť obsah a podstatu zmluvnej podmienky. Takáto možnosť je podľa ustanovení Občianskeho zákonníka sústredená výhradne v úprave procesu rokovania o zmluve, ktoré predstavuje jediné štádium kedy môže spotrebiteľ ovplyvniť obsah zmluvy a jej podmienok. Preto aj odsek 2 (pozn. súdu § 53 ods. 2 OZ) je potrebné vykladať v intenciách vzniku spotrebiteľskej zmluvy ako dvojstranného právneho úkonu pri dojednávani ktorého adresát ponuky alebo návrhu tento akceptuje, pričom predtým sa s ním mal možnosť oboznámiť a návrh modifikovať. Ak nebudú dané podmienky a možnosť spotrebiteľa zmeniť návrh zmluvnej podmienky, t. j. zmeniť jej obsah, a tým v parciálnej časti predložiť dodávateľovi nový návrh, nebude možné za žiadnych okolností hovoriť o priestore na vznik individuálnych dojednaní. Iba dôsledné garantovanie a vykonávanie práv spotrebiteľa v predzmluvnej fáze a pri dojednávani zmluvy s dosahom na reálne zmeny ich podmienok bude vytvárať relevantný priestor vzniku individuálneho zmluvného dojednaní. (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 574). Zmluvné podmienky v Zmluve sú predtlačené na formulári, vopred pripravené, teda o ich individuálnom dojednaní

nemôže byť ani reč. Z výsluchu žalobkyne vyplynulo, že zmluvné podmienky boli vopred dané a nebola dopytovaná, či by niečo v Zmluve chcela meniť.

29. Súd teda v ďalšom skúmal, či napadnuté zmluvné dojednania spôsobujú značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 OZ).

30. „Článok 3 smernice len abstraktne uvádza skutočnosti, ktoré dávajú zmluvnej podmienke, ktorá nebola individuálne dohodnutá, nekalý charakter, že príloha, na ktorú odkazuje článok 3 ods. 3 smernice, obsahuje len indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé, a že podľa článku 4 smernice sa má nekalý charakter zmluvnej podmienky posudzovať so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v čase jej uzatvorenia.“ (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-137/08, VB Pénzügyi Lízing)

31. Neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná. Za neprijateľnú považuje súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia).

32. OZ obsahoval v znení účinnom v čase uzavretia Zmluvy demonštratívny výpočet neprijateľných zmluvných podmienok. To znamená, že súdu nebráni žiadna prekážka, aby vyvodil dôsledky zo zmluvného dojednania štandardnej formulárovej zmluvy, ak spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa ako spotrebiteľka a ako slabšia strana sporu, nemala možnosť participovať na vytvorení formulárovej zmluvy a nepochybne je z hľadiska informovanosti a vyjednávacej pozície slabšou stranou (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9C oCsp 19/2021).

33. „Čl. 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS sa má vykladať v tom zmysle, že existencia „značnej nerovnováhy“ nevyhnutne nevyžaduje, aby výdavky, ktoré znáša spotrebiteľ na základe zmluvnej podmienky, mali na tohto spotrebiteľa značný ekonomický vplyv vzhľadom na hodnotu predmetnej transakcie, ale môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa tento spotrebiteľ ako zmluvná strana nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa, pričom vnútroštátnemu súdu na účely posúdenia prípadnej existencie značnej nerovnováhy prináleží zohľadniť povahu tovaru alebo služby, ktorá je predmetom zmluvy, všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením tejto zmluvy, ako aj všetky ostatné podmienky zmluvy.“ (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-226/12, Constructora Principado)

34. „Pre právne posúdenie stavu nerovnováhy je potrebné predovšetkým vykonať test proporcionality, ktorý vychádza v úvodnej fáze z porovnania zmluvnými podmienkami privodeného stavu so stavom absolútnej - teoretickej rovnosti zmluvných strán. Práve uvedená komparácia je spôsobilá umožniť vykonanie testu proporcionality vo vzťahu ku konkrétne namietaným zmluvným podmienkam. Z praktického pohľadu možno nadobudnúť dojem, že značná nerovnováha je implikovaná práve záväzkami, v ktorých vystupuje na jednej strane slabšia zmluvná strana. Uvedená premisa môže mať štatút vyvrátiteľnej domnienky a jej aplikácia je nanajvýš opodstatnená, keďže aj samotná filozofia smernice Rady 93/13/EHS prezumuje, že nadvláda dodávateľov nad spotrebiteľmi zakladá východiskový stav určitej miery nerovnováhy, ktorý je potrebné korigovať pozitívnym zásahom štátu. Dané myšlienky vychádzajú z teórie spotrebiteľského správania a ekonómie, v rámci ktorých pristupujúca nadvláda dodávateľa predstavuje len využitie existujúcej výhody na maximalizáciu prospechu jednej strany na úkor strany druhej. Filozofiu, ktorú naznačujeme, dlhodobo potvrdzuje aj Súdny dvor EÚ vo svojich rozhodnutiach Mostaza Claro, Godard, Asturcom a pod. Z uvedeného plynie, že vlastným testom neprijateľnosti zmluvnej podmienky je potrebné preveriť prvotnú prezumpciu založenú na predpokladaní existencie nerovnovážneho postavenia zmluvných strán. Z tohto dôvodu je zrejmé, že test neprijateľnosti zmluvných podmienok nie je hľadaním nerovnováhy, ale preverovaním

existujúceho stavu rovnováhy so zreteľom na právne postavenie spotrebiteľa. V poradí druhým významným bodom z pohľadu koncepcie odseku 1 je už spomenutá implicitná legálna definícia neprijateľnej zmluvnej podmienky s poukazom na materiálne kritériá spôsobovania značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. v prípade neprijateľnej zmluvnej podmienky je potrebné vykonať kumulatívnu analýzu značnej nerovnováhy v neprospech spotrebiteľa, ktorej predmetom je zameranie a účinok privedený zmluvnou podmienkou.“ (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 562).

35. „Aspekt značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa ako materiálny znak neprijateľnosti zmluvnej podmienky rozvinula judikatúra súdov SR aj nasledovnými dvomi smermi:

a) značná nerovnováha v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa je podľa generálnej klauzuly založená aj vtedy, ak je spotrebiteľ vystavený nejasnej, nezrozumiteľnej alebo neurčitej zmluvnej podmienke, z ktorej nemožno určiť práva a povinnosti plynúce pre spotrebiteľa. Najčastejšie prípady nejasnosti a nezrozumiteľnosti zmluvnej podmienky spočívajú v používaní komplikovaných a náročných technických a iných sofistických termínov, v nejasnej formulácii zmluvného ustanovenia, ktorá ho robí nepochopiteľným pre spotrebiteľa. Neurčitosť zmluvnej podmienky úzko súvisí s jej nezrozumiteľnosťou a týka sa väd jej obsahu, ktorých následkom je, že spotrebiteľ je vystavený právnej nejstote v otázke úpravy práv a povinností v konkrétnom štádiu zmluvného vzťahu. Ako príklad možno uviesť úpravu zmluvnej podmienky zľavy dojednávanej so spotrebiteľom v prípade alternatívneho dodávateľa energií, ktorú identifikovala Komisia na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách a nekalých obchodných praktík predávajúcich (ďalej len „Spotrebiteľská komisia“): Nejasnosť, neurčitosť a nezrozumiteľnosť zmluvnej podmienky sa na strane spotrebiteľa prejavuje jednoducho, a to nemožnosťou ustáliť obsah podmienky a režim práv a povinností. Uvedené atribúty bude spĺňať aj zmluvná podmienka, ktorá bude v dôsledku napríklad kolízie s inými zmluvnými podmienkami nevykonateľná a tak nebude možné ustáliť jednoznačne režim úpravy práv a povinností v spotrebiteľskom záväzku. Ako príklad možno uviesť ustanovenie nevykonateľnej zmluvnej povinnosti spotrebiteľa, ktoré by sa viazalo na zmluvné podmienky, ktoré by neboli súčasťou zmluvy alebo zmluvných podmienok. V poradí ďalším príkladom nevykonateľnej zmluvnej podmienky bude garancia práva vypovedať spotrebiteľskú zmluvu v lehote 10 dní od doručenia oznámenia o jednostrannej zmene podmienok, ak súčasne iná zmluvná podmienka veriteľovi umožní spotrebiteľa s takouto zmenou oboznámiť aj dodatočne, t. j. po jej vykonaní;

b) značná nerovnováha v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa je podľa generálnej klauzuly založená aj vtedy, ak sa zmluvná podmienka v neprospech spotrebiteľa odchyľuje od ratio legis zmluvného ustanovenia, hoci aj dispozitívnej povahy vychádzajúc pritom z jednostrannej kogentnosti všetkých ustanovení zákona regulujúcich spotrebiteľské zmluvy. V tomto prípade ide o identifikáciu takých zmluvných podmienok, ktoré spochybnia garanciu zákonného režimu a účelu právnej úpravy v neprospech spotrebiteľa, sa od zákona odchyľia. Práve uvedené odchylenie sa od ratio legis zákona v neprospech spotrebiteľa zakladá značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Judikatúra takýto prípad stotožňuje napríklad so zmluvnou podmienkou, podľa ktorej má dodávateľ nárok na náhradu škody aj popri paušalizovanej náhrade škody v podobe zmluvnej pokuty. Normy Občianskeho zákonníka ustanovujú, že nárok na náhradu škody v tomto prípade zo zákona poškodenému nepatrí a možno sa na ňom nad rámec zákona dohodnúť. V tejto situácii práve táto zákonná odchylná dohoda predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku zakladajúcu nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Ako príklad možno uviesť dohodu o tom, že aj po zániku záväzku medzi dodávateľom a spotrebiteľom zostane dodávateľovi zachovaný nárok zo zmluvnej pokuty. V tomto prípade je ratio legis vyjadrené v § 48 ods. 2 v spojení s § 52a ods. 2 OZ, ktoré na prospech spotrebiteľa prezumujú, že odstúpením od zmluvy sa od začiatku zrušujú uzavreté zmluvy, a to aj vzájomne závislé. V tomto zmysle akákoľvek dohoda, ktorá bude v rozpore s ratio legis zákonnej úpravy na škodu spotrebiteľa, bude predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku. Možno uviesť aj obdobný príklad, kedy konajúce súdy odklon od úrokov z omeškania ustanovených vykonávacím právnym predpisom vyhodnotili ako neprijateľnú zmluvnú podmienku založenú na odchýlke od ratio legis právnej úpravy.“ (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 564 - 565).

36. V rozhodnutí Vrchného krajského soudu v Brandeburgu (Brandenburgisches Oberlandesgericht) z 21. júna 2006, č. k. 7 U 17/06, sa aplikoval výklad, podľa ktorého by zmluvná podmienka, ktorá je predmetom posúdenia, mala byť podrobená možnému najneprijateľnejšiemu výkladu, ktorý sa s ňou spája a aký pri posudzovaných zmluvných podmienkach vôbec prichádza do úvahy.

37. Majúc na zreteli vyššie uvedené východiská súd dospel k záveru, že napadnuté zmluvné ustanovenia sú neprijateľnými zmluvnými podmienkami, a to z nasledovných dôvodov.

Zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, zo dňa 29.05.2015, v článku 1. Úver a Účel, v bode 1.2. Základné podmienky, v znení: „Poplatok za poskytnutie Úveru 93,00 EUR a Poplatok za upomienku za neuhradenie splátky 15,00 EUR.“

38. Žalovaný poukazuje na zbierkové rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo 294/2019 (R 12/2022), tiež sp. zn. 4Cdo 292/2021 a rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-621/17.

39. V súvislosti s namietaním nemožnosti súdnemu prieskumu napadnutých zmluvných podmienok súd poukazuje body 59-63 odôvodnenie rozsudku Súdneho dvora C-714/22, v zmysle ktorého cit:

„59V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 4 ods. 2 smernice 93/13 stanovuje výnimku z mechanizmu vecného preskúmania nekalých podmienok, ako je upravený v rámci systému ochrany spotrebiteľov zavedeného touto smernicou, a že toto ustanovenie sa preto má vykladať reštriktívne (rozsudok z 20. septembra 2017, Andriciuc a i., C 186/16, EU:C:2017:703, bod 34, ako aj citovaná judikatúra).

60Pokiaľ ide o kategóriu zmluvných podmienok vzťahujúcich sa na pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle uvedeného ustanovenia, Súdny dvor rozhodol, že tieto podmienky sa musia chápať ako podmienky, ktoré upravujú základné plnenia tejto zmluvy a ktoré ju ako také charakterizujú. Naopak, na podmienky, ktoré majú doplnkovú povahu vo vzťahu k podmienkam vymedzujúcim samotnú podstatu zmluvného vzťahu, by sa tento pojem nemal vzťahovať (rozsudok z 20. septembra 2017, Andriciuc a i., C 186/16, EU:C:2017:703, body 35 a 36, ako aj citovaná judikatúra).

61Základné plnenia vyplývajúce zo zmluvy o úvere spočívajú v tom, že veriteľ sa predovšetkým zaväzuje poskytnúť dlžníkovi určitú sumu peňazí, pričom dlžník sa zase zaväzuje predovšetkým splatiť túto sumu, v zásade aj s úrokmi, podľa stanoveného splátkového kalendára [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provizia za poskytnutie úveru), C 565/21, EU:C:2023:212, bod 18 a citovanú judikatúru].

62Vzhľadom na povinnosť vykladať článok 4 ods. 2 smernice 93/13 reštriktívne, Súdny dvor rozhodol, že povinnosť odmeniť služby spojené s preskúmaním, poskytnutím a spracovaním úveru alebo iné podobné služby, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou činnosti veriteľa v súvislosti s poskytnutím úveru, nemožno považovať za povinnosť patriacu medzi základné plnenia vyplývajúce zo zmluvy o úvere a uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku [rozsudok zo 16. marca 2023, Caixabank (Provizia za poskytnutie úveru), C 565/21, EU:C:2023:212, bod, body 22 a 23].

63Treba tiež pripomenúť, že zmluvné podmienky, na ktoré sa toto ustanovenie vzťahuje, sú vyňaté z posúdenia ich nekalej povahy len v prípade, že sa príslušný vnútroštátny súd na základe preskúmania v každom jednotlivom prípade domnieva, že boli predajcom alebo dodávateľom formulované jasne a zrozumiteľne (rozsudok z 5. júna 2019, GT, C 38/17, EU:C:2019:461, bod 31 a citovaná judikatúra).“

40. Z vyššie citovanej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je nepochybné, že tak poplatok za upomienku, ako aj poplatok za poskytnutie úveru podliehajú súdnemu prieskumu neprijateľnosti.

41. Po rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejneného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí judikatúra Súdneho dvora Európskej únie pri výklade smernice 93/13/EHS umožnila preskúmať zmluvné podmienky (vrátane napadnutých) aj z ďalších hľadísk.

42. Z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C - 565/21 z 16.03.2023 plynie cit.: „Vzhľadom na povinnosť vykladať článok 4 ods. 2 smernice 93/13 striktno nemožno povinnosť odplaty za takéto služby považovať za súčasť hlavných záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy o úvere, tak ako ich identifikovala judikatúra pripomenutá v bode 18 tohto rozsudku, teda na jednej strane poskytnutie peňažnej sumy veriteľom a na druhej strane vrátenie tejto sumy, vo všeobecnosti aj s úrokmi, podľa stanoveného splátkového kalendára. Bolo by totiž v rozpore s touto povinnosťou striktného výkladu zahrnúť pod pojem „hlavný predmet zmluvy“ všetky služby, ktoré sú jednoducho spojené so samotným hlavným predmetom a ktoré preto majú vedľajšiu povahu v zmysle judikatúry spomenutej v bode 17 tohto rozsudku.

Súdny dvor zdôraznil, že požiadavka transparentnosti uvedená v článku 5 smernice 93/13 by nemala byť obmedzená len na zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska týchto zmluvných podmienok, ale naopak, vzhľadom na to, že systém ochrany zavedený touto smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o úroveň informovanosti, táto požiadavka jasného a zrozumiteľného vypracovania zmluvných podmienok, a teda transparentnosti, stanovená uvedenou smernicou, sa musí chápať široko. Uvedenú požiadavku je teda potrebné chápať tak, že neukladá len povinnosť, aby bola dotknutá zmluvná podmienka pre spotrebiteľa formulovaná z gramatického hľadiska zrozumiteľne, ale aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka, ako aj prípadne vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú.

Je pravda, že z tejto judikatúry nevyplýva, že veriteľ je povinný v dotknutej zmluve podrobne špecifikovať povahu všetkých služieb, ktoré poskytuje ako protihodnotu poplatkov stanovených v jednej alebo viacerých zmluvných podmienkach. Vzhľadom na ochranu, ktorú má smernica 93/13 poskytovať spotrebiteľovi z dôvodu, že sa nachádza v znevýhodnenom postavení voči predajcovi alebo dodávateľovi, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, je však dôležité, aby povaha skutočne poskytnutých služieb mohla byť rozumne pochopená alebo vyvedená zo zmluvy posudzovanej ako celok. Okrem toho spotrebiteľ musí byť schopný overiť, že sa rôzne poplatky alebo služby, za ktoré sa poplatky platia, neprekrývajú.

V bode 69 rozsudku zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578), Súdny dvor rozhodol, že požiadavka transparentnosti vyplývajúca tak z článku 4 ods. 2 smernice 93/13, ako aj z jej článku 5, bráni vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej sa zmluvná podmienka sama osebe považuje za transparentnú bez toho, aby príslušný súd musel vykonať preskúmanie, aké je opísané v bodoch 31 až 33 tohto rozsudku.

Pokiaľ ide o posúdenie jasnosti a zrozumiteľnosti takejto podmienky, z judikatúry pripomenutej v bodoch 31 až 33 tohto rozsudku vyplýva, že príslušný súd je povinný, vzhľadom na všetky relevantné skutkové okolnosti, overiť, či bol dlžník schopný posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré mu z toho vyplývajú, pochopiť povahu služieb, ktoré poskytuje ako protihodnotu poplatkov stanovených v uvedenej podmienke, a overiť, že sa rôzne poplatky stanovené v zmluve alebo služby, za ktoré sa poplatky platia, neprekrývajú. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o skutočnosti uvedené v druhej otázke, treba po prvé konštatovať, že rozšírená znalosť podmienky stanovujúcej províziu za poskytnutie úveru medzi spotrebiteľmi je nezávislá od spôsobu, akým je takáto podmienka formulovaná v rámci konkrétnej zmluvy, o ktorú ide v spore vo veci samej. Všeobecná známosť takejto podmienky preto nie je faktorom, ktorý by sa mohol brať do úvahy v rámci posúdenia jej jasnej a zrozumiteľnej povahy.

Pokiaľ ide o preskúmanie existencie prípadnej značnej nerovnováhy, toto preskúmanie sa nemôže obmedzovať na kvantitatívne ekonomické posúdenie spočívajúce v porovnaní jednak celkovej hodnoty transakcie, ktorá je predmetom zmluvy, a jednak nákladov, ktoré na základe tejto podmienky znáša spotrebiteľ. Značná nerovnováha totiž môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa spotrebiteľ ako strana predmetnej zmluvy nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone, alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa.“

43. Nadväzujúc na ďalšiu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (C - 229/19, C - 776/19, C - 212/20, C - 405/21, C - 321/23) plynú tieto závery:

- je nepodstatné, že sa zmluvná podmienka týka nízkej sumy a to 1,66 Eur. Značná nerovnováha totiž môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa spotrebiteľ ako strana predmetnej zmluvy nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone, alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú,

- s cieľom určiť, či podmienka spôsobuje „značnú nerovnováhu“ v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa, treba predovšetkým zohľadniť právne predpisy uplatňované vo vnútroštátnom práve v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami v tomto zmysle,

- dodržanie zásady efektivity a dosiahnutie cieľa sledovaného smernicou 93/13 nemožno zabezpečiť, ak by dôkazné bremeno v súvislosti s preukázaním jasnej a zrozumiteľnej povahy zmluvnej podmienky v zmysle článku 4 ods. 2 tejto smernice niesol spotrebiteľ,
- aj keď zmluva nemusí obsahovať vyčerpávajúci výpočet služieb poskytovaných za jednotlivé poplatky vybrané veriteľom, vždy musí obsahovať ako celok také skutočnosti, z ktorých bude zrejmé za čo sa poplatok účtuje a že služby poskytované za tento poplatok sa neúčtujú duplicitne napr. formou iného poplatku,
- všeobecná známosť podmienky nie je faktorom, ktorý by sa mohol brať do úvahy v rámci posúdenia jej jasnej a zrozumiteľnej povahy,
- požiadavka transparentnosti uvedená v článku 5 smernice 93/13 by nemala byť obmedzená len na zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska týchto zmluvných podmienok,
- vzhľadom na povinnosť vykladať článok 4 ods. 2 smernice 93/13 striktne, nemožno povinnosť odplaty za takúto službu považovať za súčasť hlavných záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy o úvere (porov. rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 9CSp 74/2022 z 6.5.2024)

44. Predmetná zmluvná podmienka je podľa názoru súdu netransparentná, nakoľko zo Zmluvy nie je možné ustáliť, aké činnosti sú v tomto poplatku zahrnuté.

45. Žalovaný nazýva tento poplatok „štandardný v bankovej praxi“, čo v zmysle judikatúry samo o sebe nemôže vyvodzovať jeho prijateľnosť, keď ako uviedol Súdny dvor EÚ, všeobecná známosť takejto podmienky nie je faktorom, ktorý by sa mohol brať do úvahy v rámci posúdenia jej jasnej a zrozumiteľnej povahy.

46. Pokiaľ na tento účel žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe uvádza, že tento poplatok pokrýva najmä úkony pred definitívnym poskytnutím úveru bezodplatne, potom súdu (nie to spotrebiteľovi) o to viac nie je zrejmé, čo daný poplatok potom má zahŕňať, keďže banka poskytuje tieto činnosti bezodplatne. Ak sú tieto úkony bezodplatné, na základe čoho si ich banka potom kompenzuje?, resp. možno uviesť, že reálna bezodplatnosť nikdy nenastala. Tiež pokiaľ žalovaný uvádza, že nárok na poplatok vznikne, ak dôjde k uzavretiu zmluvy a skutočnému poskytnutiu úveru, potom nie je súdu zrejmé, z akého dôvodu za tieto úkony nie je účtovaný poplatok spotrebiteľom, ktorým úver napr. v konečnej fáze poskytnutý nebol, resp. z akéhokoľvek dôvodu k uzavretiu zmluvy o úvere nedošlo oproti spotrebiteľom, ktorí zmluvu o úvere podpísali a úver im bol poskytnutý.

47. K neprijateľnej zmluvnej podmienke - poplatok za upomienku - sa rovnako vyjadrili súdy a súd nevidí dôvod na odklon od vysloveného právneho záveru cit.: „38. Vo vzťahu k zmluvnej podmienke v zmluve o úvere, v Sadzobníku poplatkov - účinného od 16.05.2011, a to v časti Úvery pre obyvateľstvo, Pôžička na bývanie, v znení: „Zasielanie upomienok: 6.1. upomienka po omeškaní splátky 9,96 € 7. 2. upomienka po omeškaní splátky 24,90 €.“ odvolací súd súhlasí s názorom súdu prvej inštancie, že ich výška prevyšuje náklady na ich vyhotovenie a zaslanie a že svojou povahou ide o skryté sankcie predstavujúce zmluvnú pokutu, ktorá podľa odvolacieho súdu predstavuje neprijateľnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. k) OZ. Takéto poplatky majú jednoznačne sankčný charakter, nie je za ne ani poskytované protiplnenie, čo treba považovať za neprijateľné (tzv. teória skutočného plnenia). V tomto smere je irelevantné, či žalovaný vystavil, alebo nevystavil žalovanej upomienky, a či za ne účtoval v zmluve o úvere uvedené poplatky; relevantné pre súdne rozhodnutie je to, že takéto podmienky vo formulárovej, žalovaným pripravenej zmluve zakotvené boli. Je neprijateľné, aby spotrebiteľ znášal akékoľvek výdavky dodávateľa, ktoré mu môžu vzniknúť s vymáhaním pohľadávky, ktoré si v zmluve vopred sám určil pevnou sumou, jedná o zmluvnú podmienku, ktorá nebola individuálne dojednaná a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, pričom poplatok umožňuje získať na úkor spotrebiteľa majetkový prospech nad rámec skutočných a účelných výdavkov. Zmyslom upomienky je upozornenie a súčasne výzva pre dlžníka, aby si dodatočne splnil svoju povinnosť, s plnením ktorej je v omeškaní (por. rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 9C/137/2016 z 03.10.2016, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15CoCsp/23/2020 z 11.02.2021, rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 22CoCsp/18/2021 z 29.06.2021, či rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 18CoCsp/36/2020 z 28.09.2021).“ (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6CoCsp 16/2024 z 19.9.2024).

Zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, zo dňa 29.05.2015, v článku 2. Práva, povinnosti a vyhlásenie klienta, v bode 2.3., v znení: „Klient vyhlasuje,

že nie je osobou s osobitným vzťahom k banke (v prípade nepravdivosti tohto vyhlásenia bude banka postupovať podľa článku 17 VOP).“

48. Podľa názoru súdu je v predmetnom zmluvnom ustanovení značná nerovnováha v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa založená, nakoľko je spotrebiteľ vystavený nejasnej, nezrozumiteľnej zmluvnej podmienke spočívajúcej v používaní komplikovaných a sofistikovaných termínov, ktorá ho robí nepochopiteľným pre spotrebiteľa, a to pod sankciou okamžitého zosplatnenia úveru.

49. Na právnom posúdení súdu nemení nič zákonný odkaz na zákon o bankách, pretože existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ z dôvodu svojej nevedomosti netuší, čo má chápať pod termínom osobitný vzťah k banke. (pozri v tomto zmysle v súvislosti so smernicou Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), rozsudok Mostaza Claro, C 168/05, EU:C:2006:675, bod 28 a citovanú judikatúru, ako aj v súvislosti so smernicou Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 42, 1987, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326), rozsudok Rampion a Godard, C 429/05, EU:C:2007:575, bod 65).

50. Rovnako súd poukázal na odôvodnenie rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 29Csp 74/2022 z 24.10.2022, s ktorého dôvodmi sa v plnom rozsahu stotožnil a odkázal na ne cit.: „68. Zároveň z ods. 1 uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že banka nemôže vykonávať s osobami, ktoré k nim majú osobitný vzťah obchody, ktoré vzhľadom na svoju povahu, účel alebo riziko by nevykonali s ostatnými klientami. Banka je povinná pred uzavretím a vykonaním takéhoto obchodu preveriť, či osoba, s ktorou takýto obchod vykonáva k nim nemá osobitný vzťah a táto osoba je povinná poskytnúť banke pravdivé informácie. Banka je povinná pravdivosť poskytnutých údajov písomne zabezpečiť v zmluve o nimi poskytnutej záruke alebo vklade sankciou neplatnosti uzavretia tejto zmluvy a v zmluve o úvere sankciou okamžitej splatnosti celej dlžnej sumy ku dňu, keď sa banka alebo pobočka zahraničnej banky dozvedela o nepravdivosti týchto údajov. 69. Súd I. inštancie sa stotožňuje s argumentáciou žalobcu o neprijateľnosti uvedeného zmluvného dojednania, ktoré umožňuje banke kedykoľvek vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru v prípade zistenia nepravdivosti údajov o existencii osobitného vzťahu k banke. 70. Uvedené zmluvné dojednanie však odporuje zákonnej úprave § 35 ods. 1 Zákona o bankách, v zmysle ktorého banka, resp. pobočka zahraničnej banky nemôže s takýmito osobami uzatvárať iba tie obchody, ktoré vzhľadom na svoju povahu, účel alebo riziko by nevykonali s ostatnými klientami. Uvedené zmluvné dojednanie však umožňuje banke v prípade zistenia existencie osobitného vzťahu klienta k bankovému subjektu vyhlásiť mimoriadnu splatnosť každého úverového vzťahu, teda nie len toho rizikového. Zároveň v uvedenom zmluvnom dojednaní absentuje akékoľvek vysvetlenie pojmu osobitného vzťahu, z ktorého by bolo zrejmé aj z perspektívy priemerného spotrebiteľa, čo uvedený pojem znamená minimálne odkazom na konkrétne zákonné ustanovenie zákona o bankách, ktoré uvedený pojem upravuje.“

51. Rovnako súd poukázal na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 13CoCsp 17/2023 z 4.4.2024, ktorý k zmluvnej podmienky v obdobnom znení uviedol cit.: „25. K zmluvnej podmienke v čl. VII. Porušenie zmluvných povinností bod 6. odvolací súd stotožňujúc sa s názorom súdu prvej inštancie na podporu argumentácie poukazuje na nález Ústavného súdu SR zo dňa 15.06.2023 sp. zn. III. ÚS 111/2023, ktorý vo svojom rozhodnutí uviedol, cit.: „21.Pokiaľ ide o požiadavku transparentnosti zmluvných podmienok, ako vyplýva z čl. 4 ods. 2 smernice 93/13, Súdny dvor zdôraznil, že táto požiadavka, uvedená aj v čl. 5 tejto smernice by nemala byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska, ale naopak, „... požiadavka jasného a zrozumiteľného formulovania zmluvných podmienok, a teda transparentnosti, stanovená rovnakou smernicou, sa musí chápať široko“ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. 4. 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 71 a 72, ako aj z 9. 7. 2015, Bucura, C-348/14, neuvverejnený, EU:C:2015:447, bod 52). 22. Ku konfrontácii inštitútov neurčitosti a neprijateľnosti treba poznamenať, že podľa všeobecných súdov bola neurčitosť zmluvnej podmienky nie prekážkou, ale naopak, dôvodom vyslovenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Značná nerovnováha v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa je založená aj vtedy, ak je spotrebiteľ vystavený nejasnej, nezrozumiteľnej alebo neurčitej zmluvnej podmienke, z ktorej nemožno určiť práva a povinnosti spotrebiteľa. Najčastejšie prípady nejasnosti a nezrozumiteľnosti zmluvnej podmienky spočívajú v používaní komplikovaných a náročných technických a iných sofistikovaných termínov, v nejasnej formulácii zmluvného ustanovenia,

ktorá ho robí nepochopiteľným pre spotrebiteľa. Neurčitost' zmluvnej podmienky úzko súvisí s jej nezrozumiteľnosťou a týka sa väd jej obsahu, ktorých následkom je, že spotrebiteľ je vystavený právnej neistote v otázke úpravy práv a povinností v konkrétnom štádiu zmluvného vzťahu. Nejasnosť, neurčitost' a nezrozumiteľnosť zmluvnej podmienky sa na strane spotrebiteľa prejavuje jednoducho, a to nemožnosťou ustáliť obsah podmienky a režim práv a povinností (ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J. a kolektív. Občiansky zákonník I. Druhé vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, 564 s.).....24. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že „... informácie o zmluvných podmienkach a dôsledkoch tohto uzavretia zmluvy poskytnuté pred uzavretím zmluvy majú pre spotrebiteľa zásadný význam. Najmä na základe týchto informácií sa tento spotrebiteľ rozhoduje, či chce byť viazaný podmienkami, ktoré predajca alebo dodávateľ vopred vypracoval“ (rozsudky z 21. 3. 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, bod 44, ako aj z 21. 12. 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 50). Súdny dvor tiež rozhodol, že „v každom prípade je súd členského štátu povinný preskúmať, či zmluvná podmienka týkajúca sa hlavného predmetu zmluvy bola formulovaná jasne a zrozumiteľne“ (rozsudok C-224/19, b. 71; týka sa provízie za poskytnutie úveru, tiež rozsudok z 21. 12. 2016 v spojených veciach C-154/15, C-307/15, C-308/15, ECLI:EU:C:2016:980).“

52. Zmluvné ustanovenie je preto neprijateľnou zmluvnou podmienkou v zmysle generálnej klauzuly ust. § 53 ods. 1 OZ.

Zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, zo dňa 29.05.2015, v článku 2. Práva, povinnosti a vyhlásenie klienta, v bode 2.6., v znení: „Ak klient poruší akúkoľvek povinnosť vyplývajúcu z tejto zmluvy, banka je oprávnená požadovať od klienta zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 200,00 EUR, a to za každé jednotlivé porušenie zmluvnej povinnosti. Nárok na náhradu škody týmto nie je dotknutý.“

53. Predmetná zmluvná podmienka je rovnako netransparentná, nakoľko jej aplikácia pripadá do úvahy pri akomkoľvek porušení povinnosti zo Zmluvy.

54. Ustanovenie § 544 OZ umožňuje účastníkom pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať si zmluvnú pokutu. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná.

55. Žalovaný určil paušálnu zmluvnú pokutu za každé porušenie povinnosti nezohľadňujúc intenzitu a význam toho ktorého porušenia ustanovenia Zmluvy. Banke ako obchodníkovi naopak umožňuje pri akomkoľvek i menej významnom porušení povinnosti uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu v plnej výške Rovnako nezohľadňuje prípad, ak by spotrebiteľ porušil svoju povinnosť uhradiť 0,1 eur zo splátky. Zmluvné ustanovenia by aj v tomto prípade umožňovalo uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu vo výške 200 eur.

56. Občiansky zákonník za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. k) považuje aj dojednanie vyžadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku, čo je podľa názoru súdu daný prípad.

Zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, zo dňa 29.05.2015, v článku 2. Práva, povinnosti a vyhlásenie klienta, v bode 2.8., v znení: „Klient vyhlasuje, že: - prevzal a oboznámil sa pred uzavretím tejto zmluvy s jej súčasťami: formulár so štandardnými európskymi informáciami o spotrebiteľskom úvere; OP; VOP; Sadzobník.“

57. Táto zmluvná podmienka bola posúdená zo strany všeobecných súdov ako neprijateľná v zmysle ust. § 53 ods. 4 písm. l) OZ a súd nevidí dôvod na odklon od uvedených rozhodnutí.

„28. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu Zmluvy o úvere zo dňa 04.12.2007, žalobca v tomto právnom úkone potvrdil, že sa oboznámil s obchodnými podmienkami, súhlasil s ich obsahom, prijal návrhy v nich predložené a potvrdil ich prevzatie. Týmto dojednaním sa žalovaný bez akýchkoľvek pochybností snažil preniesť dôkazné bremeno oboznámenia sa so zmluvnými podmienkami a okolnosťami uzavretia úverovej zmluvy na spotrebiteľa. Navyše v tomto ustanovení úverovej zmluvy žalobca prijal bližšie nešpecifikované návrhy v nich predložené a zároveň potvrdil ich prevzatie.“

Takéto skryté prenesenie dôkazného bremena má pre spotrebiteľa neprijateľný účinok vo vzťahu k potencionálnemu uplatneniu jeho práva na súde a u iných štátnych orgánov, nakoľko spotrebiteľ už len v dôsledku takejto zmluvnej podmienky môže byť odradený od prípadného podania podnetov alebo návrhov štátnym orgánom. Existuje preto nezanedbateľné nebezpečenstvo, že dojednaná zmluvná podmienka ovplyvní spotrebiteľa pri uplatňovaní jeho práv, resp. môže u spotrebiteľa vyvolať dojem, že sa nemôže dovolávať súdnej ochrany, keďže platí domnienka, že si zmluvné podmienky prečítal a porozumel im, a to aj vo vzťahu k prijatiu bližšie nešpecifikovaných návrhov a vyslovil s nimi súhlas, v dôsledku čoho spotrebiteľ už len z tohto dôvodu môže byť odradený od prípadného podania žalôb, podnetov alebo návrhov súdom či štátnym orgánom. Takáto zmluvná podmienka je tak neprijateľná podľa generálnej klauzuly vyplývajúcej z ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. 29. Okrem toho, Občiansky zákonník účinný od 01.01.2008 v ust. § 53 ods. 4 písm. l) za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve považoval i ustanovenia, ktoré obmedzujú prístup k dôkazom alebo ukladajú spotrebiteľovi povinnosť niesť dôkazné bremeno, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, mala niesť iná zmluvná strana. Na iné vyhodnotenie takejto neprijateľnej podmienky nie je dôvod ani u zmlúv uzatvorených pred 31.12.2007. Občiansky zákonník účinný do 31.12.2007 len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky a teda charakter neprijateľných podmienok mohli mať iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ust. § 53 vždy spájal sankciu neplatnosti.“ (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7CoCsp 46/2021 z 13.12.2021).

Zmluvná podmienka uvedená v Obchodných podmienkach pre úvery občanom - Prima banka Slovensko, a.s. k Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXX, zo dňa 29.05.2015, v článku 2. Všeobecne o úveroch, v bode 2.7 Povinnosti klienta, v znení: „Počas celej doby trvania úveru musí klient plniť nasledovné povinnosti: (b) písomne oznámiť banke všetky zmeny svojich identifikačných a kontaktných údajov vrátane telefonického kontaktu, ako aj iné skutočnosti, ktoré by mohli ohroziť plnenie jeho záväzkov podľa zmluvy o úvere (napr. začatie trestného stíhania, nariadenie výkonu trestu, začatie exekučného konania), ihneď ako nastali, resp. sa o nich dozvie;

58. Ako bolo vyššie poukázané na judikatúru Súdneho dvora EÚ vo veci C-226/12 Constructora Principado, existencia „značnej nerovnováhy“ môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa tento spotrebiteľ ako zmluvná strana nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa.

59. S poukazom na uvedené sa súd v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 11C 115/2016 z 29.6.2016, v zmysle ktorého cit.: „V danom prípade napadnuté zmluvné podmienky jednoznačne nie sú vylúčené zo súdneho prieskumu v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nepredstavujú ani hlavný predmet zmluvy a ani netýkajú sa primeranosti ceny. Keďže sú súčasťou obchodných podmienok žalovaného, ktoré sú vopred stanovené, rozhodne nie sú individuálne vyjednané medzi účastníkmi. Úspešnosť žaloby tak závisela na posúdení toho, či v nich ide o hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa. Sporné zmluvné podmienky podľa súdu nie sú formulované určito a zrozumiteľne, ostáva totiž len na posúdení banky, ktoré zmeny ovplyvňujúce bonitu žalobcu považuje za relevantné, ktoré by mal žalobca oznámiť. Navyše samotný vznik nejakej skutočnosti ohrozujúcej pohľadávku banky neznamena, že žalobca by sa nedokázal s ňou vypoariadať. Zanedbateľné nie je ani to, že súd postráda praktický význam splnenia tejto povinnosti, ktorá nemôže ovplyvniť už daný záväzok žalobcu vyplývajúci zo zmluvy. Nemožno súhlasiť s tým, že by sporné zmluvné podmienky boli v súlade so zákonom č. 483/2001 Z.z. o bankách, uvedený zákon vo vzťahu k fyzickej osobe, čo nepochybne je aj spotrebiteľ, žiadne podobné povinnosti neukladá. Preverovanie bonity spotrebiteľa sa vyžaduje pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere, čo upravuje zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v § 7 ods. 1 alebo § 11 ods. 2. Nemá teda žiadne právne a ani faktické opodstatnenie preskúmať bonitu spotrebiteľa po uzavretí úverovej zmluvy...“.

60. Dodávateľ teda uložil povinnosti spotrebiteľovi nad rámec zákonnej úpravy (preverenie bonity za trvania zmluvného vzťahu).

61. Zmluvné ustanovenie je preto neprijateľnou zmluvnou podmienkou v zmysle generálnej klauzuly ust. § 53 ods. 1 OZ.

Zmluvná podmienka uvedená v Obchodných podmienkach pre úvery občanom - Prima banka Slovensko, a.s. k Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, zo dňa 29.05.2015, v článku 2. Všeobecne o úveroch, v bode 2.9. Omeškanie dlžníka, v časti 2.9.3 Postup pri omeškaní klienta, odsek 2 a odsek 3, v znení: „Banka môže za účelom úhrady svojej pohľadávky uplatniť právo započítať svoju pohľadávku voči pohľadávke klienta na výplatu zostatku z ktoréhokoľvek bežného účtu vedeného bankou pre klienta, a z takéhoto účtu odpísať čiastku potrebnú na vyrovnanie pohľadávky banky. Ak je tento účet vedený v cudzej mene, vykoná banka pred odpísaním čiastky z účtu konverziu kurzom devíza nákup v súlade so svojim kurzovým lístkom. ... Banka môže ďalej odmietnuť ďalšie čerpanie úveru. Aj bez predchádzajúceho písomného oznámenia môže tiež zablokovať všetky účty klienta vedené bankou. Počas trvania blokácie účtov môže klient so zablokovanými peňažnými prostriedkami na účtoch nakladať iba so súhlasom banky.“

Časť zmluvnej podmienky uvedenej vo Všeobecných obchodných podmienkach Prima banka Slovensko, a.s. k Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, zo dňa 29.05.2015, v článku 21. Započítanie, v znení: „Banka môže započítať aj také vzájomné pohľadávky, z ktorých niektorá ešte nie je splatná, alebo je premlčaná, ako aj pohľadávky, ktoré nemožno uplatniť na súde a pohľadávky, ktoré nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia alebo exekúciou. Započítateľné sú aj pohľadávky znejúce na rôzne meny, a to aj v prípade, že tieto meny nie sú voľne zameniteľné. Za oznámenie o započítaní sa považuje aj informácia obsiahnutá vo výpise z účtu.“

62. Jednotiacim dôvodom neprijateľnosti týchto zmluvných podmienok je rozpor so zákonom, a to ust. § 580 OZ.

63. Súd nevidí dôvod na odklon od záverov rozsudkov v obdobných veciach a v plnom rozsahu odkazuje na odôvodnenie rozhodnutia cit.: „34. K záveru o neprijateľnosti zmluvných podmienok zmluvy o úvere, uvedených v obchodných podmienkach pre úver - pôžička na bývanie, účinných od 01.08.2011, v článku 7 - Splácanie úveru, započítanie pohľadávok a zabezpečenie, bode 7.1., v znení: „[ii] započítaním pohľadávky z ktoréhokoľvek Účtu Dlžníka vedeného Bankou voči Pohľadávke Banky vzniknutej na základe ZoÚ. Za postačujúci prejav započítania sa pritom považuje následné doručenie výpisu, z ktorého bude zrejmý deň a rozsah započítania.“, a v bode 7.3., v znení: „Platby od Dlžníka sa voči pohľadávke Banky započítavajú bez ohľadu na to, na aké záväzky bola platba poukázaná, v nasledujúcom poradí: na poplatky podľa Sadzobníka poplatkov, úrok z omeškania, úrok z úveru, splátka istiny úveru. V prípade viacerých Pohľadávok banky voči Dlžníkovi sa platby Dlžníka započítavajú najskôr na Pohľadávku banky skôr splatnú podľa uvedeného poradia. Ak je Dlžník Majiteľom účtu, príp. spoludisponentom Účtu vedeného Bankou, podpisom Návrhu udeľuje výslovný a neodvolateľný súhlas s inkasom peňažných prostriedkov z tohto Účtu na účely splácania svojich peňažných záväzkov zo ZoÚ. Banka je oprávnená započítať svoje splatné i nesplatné pohľadávky voči Dlžníkovi bez ohľadu na právny titul ich vzniku proti akýmkoľvek pohľadávkam Dlžníka voči Banke. Banka je z tohto dôvodu zároveň oprávnená nevykonať akýkoľvek príkaz Dlžníka vo vzťahu k týmto prostriedkom, či inak neumožniť Dlžníkovi nakladať s prostriedkami na ktoromkoľvek Účte Dlžníka na čo ju Dlžník týmto splnomocňuje.“, s ktorým sa odvolací súd taktiež stotožňuje, je potrebné doplniť, že prvá z citovaných zmluvných podmienok umožňuje započítanie pohľadávok žalovaného ako dodávateľa bez jeho výslovnej notifikácie, čo je skutočne nutné považovať za rozporné s právnou úpravou zakotvenou v § 580 OZ, vyžadujúcou právny úkon smerujúci k započítaniu voči druhému účastníkovi právneho vzťahu, ktorým nemôže byť s časovým odstupom doručený výpis z účtu, z ktorého by bol spotrebiteľ nútený takéto započítanie dešifrovať. Druhá z citovaných zmluvných podmienok zase jednostranne odoberá spotrebiteľovi ako dlžníkovi právo na určenie pohľadávok, na ktoré majú byť jednotlivé platby dlžníka započítané (por. slová cit.: „bez ohľadu na to, na aké záväzky bola platba poukázaná“), zjavne za účelom úročenia dlžnej istiny, ktorá má byť splácaná až ako posledná. Uvedenou zmluvnou podmienkou je ešte pred vznikom konkrétnej pohľadávky vnútený spotrebiteľovi odklon od dispozitívneho ustanovenia upravujúceho takúto situáciu (§ 566 OZ). Preto obidve tieto zmluvné podmienky zavedené do obchodných podmienok pre úver - pôžička na bývanie nepochybne spôsobujú hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa a sú v rozpore s § 53 ods. 1 OZ. V kontexte odvolacej argumentácie žalovaného odvolací súd dodáva, že Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III.ÚS 307/2020 z

15.04.2021 sa síce dotkol otázky posudzovania výhodnosti/nevýhodnosti právnej úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku v spotrebiteľských právnych vzťahoch, avšak v okolnostiach označeného prípadu nie v súvislosti s prednostným započítavaním úhrad spotrebiteľa na príslušenstvo, ale v otázke použitia ustanovení o odstúpení od zmluvy v spotrebiteľských právnych vzťahoch a následkoch s nim spojených. Preto táto odvolacia argumentácia nie je spôsobilá zvrátiť správnosť právneho posúdenia realizovaného súdom prvej inštancie vo vzťahu k vyššie citovaným zmluvným podmienkam. Na podporu vecnej správnosti záveru o neprijateľnosti týchto zmluvných podmienok odvolací súd poukazuje rozsudok č.k. 9Csp/74/2022 - 224 zo dňa 28.11.2022, rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 9CoCsp/53/2020 zodňa 25.3.2021 a rozsudky Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7CoCsp/6/2020 z 29.06.2020 a sp. zn.5CoCsp/46/2020 zo dňa 26.08.2021.“

64. Predmetné zmluvné ustanovenie považoval súd za neprijateľné podľa § 53 ods. 1 OZ, nakoľko zakladá nevyvážený vzťah medzi spotrebiteľmi a žalovaným a poskytuje žalovanému ako dodávateľovi úveru možnosť postupovať v tomto smere nepredvídateľne a započítanie pohľadávky sa tak stáva pre spotrebiteľov netransparentné. Uvedená zmluvná podmienka spôsobuje, v rozpore s požiadavkou dobrej viery, zjavnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, v neprospech spotrebiteľa a je teda v rozpore s generálnou klauzulou (§ 53 ods. 1 OZ).

65. Navyiac zmluvná podmienka umožňuje dodávateľovi započítanie pohľadávky spotrebiteľa voči svojej nesplatnej pohľadávke, napriek tomu, že takýto postup explicitne zakazuje ust. § 581 ods. 2 veta druhá OZ (cit. „Protí splatnej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku, ktorá ešte nie je splatná.“), resp. ktoré nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia alebo exekúciou (§ 581 ods. 1 OZ).

66. Súd prvej inštancie preto vo veci rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti rozsudku.

67. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 1 C.s.p.

68. Protí tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobkyne bola v celom rozsahu zamietnutá. Rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, prvoinštančný súd nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaných dôkazov sa dospelo k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

69. Hoci dátum konečnej splatnosti úveru bol dohodnutý ku dňu 23.05.2022 zmluvný vzťah medzi stranami skončil predčasne už dňa 09.03.2016, keď žalobkyňa dobrovoľne splatila celý zostatok úveru, čím zanikol jej dlh splnením (§ 559 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Počas trvania úverového vzťahu žalobkyňa nerozporovala žiadnu náležitosť zmluvy o úvere, ani iné dohodnuté zmluvné podmienky. Nevyužila ani možnosť odstúpiť od zmluvy o úvere do 14 dní od jej uzavretia, nepodala reklamáciu alebo sťažnosť na príslušný orgán dohľadu. Podaná žaloba po viac ako 8 rokoch od splatenia úveru sa javí ako špekulatívna a šikanózna.

70. V časti konania o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, súd prvej inštancie dospel k chybnému záveru o absencii obligatórnej náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k) Zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorý nie je založený na zistenom skutkovom stave, ale paradoxne na viacerých hypotézach. V deň poskytnutia úveru žalovaný zaúčtoval aj poplatok za jeho poskytnutie vo výške 93 eur. Tým, že žalovaný mal nesprávne zahrnúť poplatok za poskytnutie úveru do celkovej výšky spotrebiteľského úveru došlo podľa súdu k určeniu nesprávnej celkovej výšky úveru, čo sa malo následne negatívne premietnuť aj do výpočtu RPMN (jej podhodnoteniu). Výklad, ktorý zaujal súd je prísne formalistický a ignoruje reálny obsah občianskoprávných vzťahov. Možno konštatovať, že pokiaľ sú na úhradu poplatku použité peňažné prostriedky z poskytnutého spotrebiteľského úveru, musí byť celková výška úveru vždy znížená o sumu tohto poplatku. Nie je však ničím výnimočným, že spotrebiteľ nedisponuje inými peňažnými prostriedkami a peniaze, ktoré inkasoval z banky, by použil na zaplatenie poplatku za poskytnutie úveru, aby sa vyhol eventuálnemu omeškaniu a následkom predpokladaným v zmluve o úvere. Ak spotrebiteľ nemá dostatok finančných prostriedkov na úhradu poplatku za poskytnutie úveru, je účelné a vzájomne výhodné, ak bude tento poplatok účtovaný z poskytnutého úveru. Nemusí to byť iba otázka nedostatku financií, ale aj výsledok konsenzu medzi kontrahentmi ako u žalobkyne a

žalovaného. Žalobkyňa vopred vedela, že musí zaplatiť poplatok za poskytnutie úveru, poznala jeho výšku a rovnako spôsob jeho zúčtovania. Ak napriek tomu zmluvu o úvere uzavrela, poplatok za poskytnutie úveru nielenže nepredstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, ale nemožno ani uvažovať o ňom ako o náklade, ktorý by mal byť v rozpore so zákonom zahrnutý do celkovej výšky úveru. Určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru predstavuje preto pre žalovaného neprimerane tvrdú sankciu.

71. Súd prvej inštancie neakceptoval ani dôvodnú námietku premlčania, a to s poukazom na predložené potvrdenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 26.08.2022, a to napriek existencii právoplatných súdnych rozhodnutí, v zmysle ktorých toto Združenie fabrikovalo obdobné potvrdenia. Účelom premlčania je vyvolanie aktívneho prístupu veriteľa k uplatňovaniu jeho subjektívnych práv. Na druhej strane premlčanie súčasne chráni právnu istotu dlžníka, ktorý nie je vystavený možnosti postihu zo strany veriteľa navždy. Tieto základné východiská by sa mali uplatňovať aj pri spotrebiteľoch. Premlčanie totiž nemožno uplatňovať iba v neprospech jednej strany. Právna úprava premlčania pritom nespadá pod osobitnú spotrebiteľskú legislatívu. Nie je preto dôvod, aby bola vykladaná spôsobom, ktorý absolútne favorizuje spotrebiteľa na úkor základného princípu rovnosti. Naopak mala by byť interpretovaná objektívne, a to predovšetkým s ohľadom na jej účel. Zákonodarca nesporne chcel časovo obmedziť výkon práv bez ohľadu na to, komu prináležia, t.j. či ide o spotrebiteľa alebo iný subjekt. Uvedené sa týka počítania oboch premlčacích lehôt, objektívnej a subjektívnej.

72. Objektívna premlčacia lehota sa neodvíja od subjektívnych okolností. Pre jej začiatok je naopak určujúce, kedy došlo ku vzniku danej právnej skutočnosti. Uplynutím tejto lehoty dochádza k definitívnemu premlčaniu nároku. Ide o nástroj pre absolútne vymedzenie časových horizontov na uplatnenie práv. Eliminuje sa tým tiež špekulatívne konanie smerujúce k účelovému predlžovaniu subjektívnej premlčacej lehoty. To, že žalovaný pozná zákon, mu nemôže byť na ťarchu a nemôže byť dôkazom jeho nekalého úmyslu. Základná prevencia znalosti právnych predpisov sa uplatňuje voči všetkým. Z tohto princípu vyplýva princíp „nezalosť zákona neospravedlňuje“, ktorý za určitých špecifických okolností pri spotrebiteľoch ustupuje princípu ich zvýšenej ochrany. To však neznamená, že by sa malo v spotrebiteľských vzťahoch dané pravidlo automaticky uplatniť voči druhému účastníkovi s tak výraznými negatívnymi dôsledkami. Napriek tomu sa súd prvej inštancie priklonil k aplikovaniu 10-ročnej objektívnej premlčacej lehoty s odkazom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-485/19 zo dňa 22.04.2021 a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.02.2022 sp. zn. 7Cdo 268/2021. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo 268/2021 bez meritórneho prieskumu odmietol dovolanie žalovaného. Hoci sa dovolací súd osobitne nezaoberal súvisiacimi hmotnoprávnymi otázkami, formálne dospel k uvedenému (nepreskúmateľnému) záveru. Z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 22.04.2021 vyplýva, že nie je v súlade so zásadou efektivity, aby sa pri práve na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného na základe nekalých podmienok, uplatnila 3-ročná objektívna premlčacia lehota, ktorá začne plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu. To však neznamená, že by sa objektívna premlčacia lehota nemala uplatniť vôbec. Žalobkyňa sa nedomáha vydania plnenia poskytnutého na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky, ale ňou uplatnený nárok má vyplývať z bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. V zmysle § 11 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch, sa úver pri absencii zákonom stanovených náležitostí považuje za bezúročný a bez poplatkov ex lege. Na vydanie bezdôvodného obohatenia sa preto nevyžaduje predchádzajúce rozhodnutie, ktorým by súd určil, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Tento aspekt sa skúma v konaní o vydaní bezdôvodného obohatenia ako predbežná otázka. Aplikácia 3-ročnej objektívnej premlčacej lehoty za týchto okolností nekoliduje s rozhodovacou praxou Súdneho dvora Európskej únie a už vôbec nepoškodzuje práva spotrebiteľov.

73. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je určujúci moment, keď sa oprávnený dozvie o skutočnostiach, na základe ktorých môže uplatniť svoj nárok na súde, t.j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a osobe obohateného. Okamih, v ktorom spotrebiteľ zistí ako možno právne kvalifikovať jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností nie je pri posúdení začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty relevantný. V rámci úverových vzťahov má dlžník vedomosť o tom, komu plní bezprostredne po uzavretí zmluvy. Žalobkyňa uzavrela úverovú zmluvu dňa 29.05.2015, pričom počas celého trvania úverového vzťahu vedela, že plní v prospech žalovaného. Rozsah bezdôvodného obohatenia je spotrebiteľovi zrejmý už pri realizácii úhrady splátky, najneskôr však pri splatení úveru. Vtedy nepochybne vie určiť, akú celkovú čiastku veriteľovi uhradil. Žalobkyňa mala k dispozícii všetky informácie potrebné na uplatnenie domnelého nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia už v momente, keď žalovaný zaúčtoval poplatok za poskytnutie úveru a následne inkasoval

jednotlivé splátky úrokov alebo ďalších poplatkov. Tieto znalosti nepochybne stačia na iniciovanie súdneho konania o vydanie bezdôvodného obohatenia. Či ide skutočne o bezdôvodné obohatenie alebo nie, určí záväzne súd. Preto nemožno počítať začiatok subjektívnej premlčacej lehoty od momentu, keď spotrebiteľovi poskytne právne poradenstvo tretia osoba. Nemožno akceptovať záver, že by takéto oznámenie tretej osoby malo vymedzovať začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty. Ani prípadná porada s advokátom nemôže určovať plynutie subjektívnej premlčacej lehoty, keďže by išlo iba o právne posúdenie veci a nie o oznámenie rozhodujúcich skutočností podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré sú už spotrebiteľovi aj tak dlhodobo známe. Prax navyše nasvedčuje záveru, že viaceré občianske združenia práve v spolupráci s advokátmi spotrebiteľov aktívne vyhľadávajú a ponúkajú im vystavenie písomného potvrdenia s požadovaným dátumom za účelom súdne uplatniteľnosti nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Za daných okolností nejde o objektívny dôkaz, ale iba o účelovo vykonštruované tvrdenie.

74. Pokiaľ ide o neprijateľnosť poplatku za poskytnutie úveru a za upomienku, v bankovom sektore je bežné, že poplatky za poskytnutie úveru pokrývajú administratívne náklady ako napríklad spracovanie žiadosti o úver, skúmanie bonity klienta, príprava a spracovanie zmluvnej dokumentácie, činnosti spojené s čerpaním úveru a iné operatívne úkony banky. Transparentnosť podmienok zmluvy by mala byť posudzovaná v kontexte odbornej spôsobilosti banky a primeraného očakávania spotrebiteľa. Ak je poplatok jasne vymedzený v zmluve ako poplatok za poskytnutie úveru, je zrejmé, že jeho funkciou je pokrytie nákladov spojených s procesom schvaľovania a poskytnutia úveru. Poplatok za poskytnutie úveru je bežnou praxou v bankovom sektore rovnako ako iné bankové poplatky. Jeho existencia je plne v súlade so zmluvnou slobodou a obchodnými zvyklosťami. Súd by mal prihliadať na to, že ak je poplatok jasne a priamo uvedený v zmluve a klient s ním súhlasí podpisom zmluvy, jeho vyžadovanie je legitímne, keďže bol platne dohodnutý. Vyššie uvedené závery analogicky platia aj pre poplatok za upomienku. Pokiaľ ide o poplatky za upomienky s vopred stanovenou sumou, tie preventívne pôsobia na úverového dlžníka, aby splácal riadne a včas mesačné splátky podľa určeného rozpisu a dodržiaval zásadu pacta sunt servanda. V prípade, že si dlžník riadne plní svoje povinnosti v súlade s úverovou zmluvou ako aj zákonom, k vyrubeniu poplatkov za upomienky nikdy nedôjde.

75. Pri závere o netransparentnosti zmluvnej pokuty súd nezohľadnil, že žalovaný môže, ale aj nemusí požadovať od klienta zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 200 eur. Navyše, ak z dohody nevyplýva niečo iné, dlžník nie je povinný zmluvnú pokutu zaplatiť, ak porušenie povinnosti nezavinil (§ 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Žalovaný a žalobkyňa sa nedohodli inak, a teda pri nezavinenom porušení povinností nie je povinnosťou žalobkyne zaplatiť zmluvnú pokutu. Nehovoriac o tom, že banka môže požadovať od klienta zaplatenie zmluvnej pokuty. K uplatneniu zmluvnej pokuty tak vôbec nemusí dôjsť.

76. Za neprípustné a krajine extenzívne je potrebné považovať odôvodnenie rozhodnutia vo vzťahu k neprijateľnosti zmluvnej podmienky uvedenej v čl. 2. bode 2.7. Obchodných podmienok. Účelom tejto zmluvnej podmienky je naplnenie zákonnej povinnosti banky konať s odbornou starostlivosťou a zisťovať podstatné zmeny v identifikačných údajoch klienta, ako aj zmenu jeho pomerov, najmä pokiaľ ide o začatie trestného stíhania, nariadenie výkonu trestu a začatie exekučného konania. V danej veci nebolo aplikované ust. § 93a ods. 1 pís. a) bod 4. Zákona o bankách.

77. Žalovanému rovnako nie je zrejmé v čom by sa zmluvné ustanovenie zmluvných podmienok týkajúcich sa započítania malo v neprospech žalobkyne odchyľovať od zákonných ustanovení § 580 a § 581 Občianskeho zákonníka o započítaní pohľadávok. V súlade s napadnutým ustanovením zmluvy o úvere platilo, že pokiaľ mal žalovaný voči žalobkyňi splatnú peňažnú pohľadávku zo zmluvy o úvere a žalobkyňa mala voči žalovanému pohľadávku z ktoréhokoľvek účtu alebo vkladu, mohol žalovaný nevykonať operáciu s týmito prostriedkami a mohol ich vzájomne započítať voči svojej pohľadávke. Rozpor tohto ustanovenia nie je možné identifikovať z argumentácie žalobkyne a ani súdu. Ak žalobkyňa neplnila svoje záväzky riadne a včas, je primerané, že žalovaný mohol použiť tieto prostriedky na započítanie proti svojej splatnej pohľadávke. Navyše žalovaný k využitiu dohodnutého ustanovenia zmluvy počas zmluvného vzťahu nepristúpil. Výčitka súdu a žalobkyne je teda iba hypotetická, pričom znenie uvedeného zmluvného ustanovenia pred uzavretím zmluvy nebolo namietané a počas trvania zmluvného vzťahu sa žalobkyňa nedomáhala jeho zmeny.

78. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že výsledok hodnotenia dôkazov zjavne nezodpovedá kritériám obsiahnutým v ust. § 191 ods. 1 C.s.p. Prvoinštančný súd pre pochybenie pri

hodnotení vykonaných dôkazov a súčasné opomenutie skutočností významných pre rozhodnutie dospel v nadväznosti na chybné právne posúdenie k nesprávnym skutkovým zisteniam, a to predovšetkým ohľadom správnosti údajov obsiahnutých v zmluve o úvere a skúmania bonity žalobkyne.

79. Povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť je jedným z princípov predstavujúcich imanentnú súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Riadne odôvodnenie vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými okolnosťami a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Súd prvej inštancie sa v prvom rade vôbec nevysporiadal s namietaným zneužitím práva zo strany žalobkyne a s relevantnými rozhodnutiami najvyšších súdnych autorít a súdov nižších inštancií, na ktoré poukázal žalovaný. Predovšetkým odôvodnenie súdu a jeho právne závery vo vzťahu k určeniu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, vrátane neakceptovania námietky premlčania, nemá oporu v rozhodovacej praxi, na ktorú poukazoval žalovaný od začiatku konania. Návrh žalovaného na vykonanie dokazovania vo vzťahu k poskytnutiu stanoviska NBS súd zamietol z dôvodu nevhodnosti, hoci mohol účinne prispieť k objasneniu, či a aký vplyv mali predpoklady použité na výpočet RPMN (bez poplatku za poskytnutie úveru) na konečný údaj o RPMN. Absencia riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozsudku má za následok jeho nepreskúmateľnosť.

80. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

81. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvedený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

82. Pokiaľ ide o námietky žalovaného o porušení jeho práva na spravodlivý proces, s týmito nie je možné sa stotožniť

83. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom odmietnutia spravodlivosti.

84. Na rokovaní Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, ktoré sa uskutočnilo 03. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.“.

85. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, je potrebné považovať za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napr. vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém, prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok justičný omyl.

86. Je nevyhnutné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú

skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

87. Odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých prvoinštančný súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s ust. § 220 ods. 2 C.s.p.

88. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, prebral a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pod procesným postupom sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

89. Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy a v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon. Žiaden dôkaz nemá predpísanú dôkaznú zákonnú silu (článok 15 Základných princípov Civilného sporového poriadku). Rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 C.s.p.) a nie strán sporu.

90. Okrem základných princípov je hodnotenie dôkazov upravené v ust. § 191 C.s.p. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak.

91. Hodnotením dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa tu zásada voľného hodnotenia dôkazov. Každý vykonaný dôkaz môže byť prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany spochybnený tým, že sa pripúšťa dôkaz opaku dokazovanej skutočnosti. Inak povedané, žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou legálnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz svojho opaku.

92. Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na strane sporu bez ohľadu na jej procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých stranou sporu v opačnom procesnom postavení, než je strana sporu, ktorá nespĺnila alebo nedostatočne splnila svoju dôkaznú povinnosť. Splnenie dôkaznej povinnosti neznamená automaticky unesenie dôkazného bremena. Dôkazným bremenom v spojitosti s dôkaznou povinnosťou sa rozumie zodpovednosť strany sporu za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. V praxi môžu navrhnuté dôkazy vyznieť ako nepoužiteľné zdroje informácií vo vzťahu k uplatnenej súdnej ochrane bez zreteľa na procesné postavenie strany sporu. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. V takom prípade musí rozhodnúť v situácii dôkaznej núdze, ktorej dopad pričíta tej strane, na ktorej predovšetkým podľa predpisov hmotného práva leží dôkazné bremeno, t.j. zodpovednosť za preukázanie skutočnosti významných z hľadiska hmotného práva.

93. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku je potrebné poukázať na ust. § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, podľa ktorého zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať

ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov.

94. Z uzatvorenej Zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 vyplýva právne významná skutočnosť majúca vplyv na bezúročnosť a bezpoplatkovosť poskytnutého úveru. V prípade spotrebiteľského úveru poskytnutého vo výške 3.100 eur, suma 93 eur predstavujúca poplatok za poskytnutie úveru bola uhradená v deň uzatvorenia zmluvy, teda dňa 29.05.2015 (č. I. 92 spisu). Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalovaný reálne poskytol žalobkyni sumu 3.007 eur a nie sumu 3.100 eur. Je teda nepochybné, že žalovaný do spotrebiteľského úveru zahrnul i poplatok za jeho poskytnutie. Súčasťou celkovej výšky spotrebiteľského úveru nie je poplatok za poskytnutie úveru, pretože uvedený poplatok, ktorý má charakter odmeny poskytovateľovi služby, treba považovať len za náklady spotrebiteľského úveru. Je to zrejmé z ust. § 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, podľa ktorého celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom sa rozumeli všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok.

95. Ak žalovaný do celkovej výšky spotrebiteľského úveru zahrnul poplatok za poskytnutie úveru, ide o postup v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti veriteľa, ktorý mohol podstatne narušiť ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k poskytnutiu úveru, pričom takéto konanie zákonodarca považuje za nekalú obchodnú praktiku a súčasne ju zakazuje.

96. Súdny dvor Európskej únie vo veci C-377/14 svojím rozsudkom zo dňa 21.04.2016 vyslovil, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48/ES, ako aj bod I prílohy 1 tejto Smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V tomto rozsudku Súdny dvor Európskej únie skonštatoval, že ak pojem „celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“ je vymedzený v článku 3 písm. h) Smernice 2008/48 ako „súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom“, vyplýva z toho, že pojmy „celková výška úveru“ a „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ sa vzájomne vylučujú a celková výška úveru preto nemôže zahŕňať sumy, ktoré vstupujú do celkových nákladov na úver pre spotrebiteľa. Do celkovej výšky úveru v zmysle článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 Smernice 2008/48 nemožno zahrnúť nijakú zo súm určených ako odmenu za záväzky dohodnuté z dôvodu predmetného úveru, ako sú administratívne poplatky, úroky, provízie a akékoľvek ďalšie poplatky, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť.

97. Nesprávne uvedená výška spotrebiteľského úveru má nepochybne vplyv aj na ďalšiu náležitosť zmluvy o úvere, vyplývajúcu z ust. § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, ktorou je ročná percentuálna miera nákladov. Ročnou percentuálnou mierou nákladov v súlade s ust. § 2 písm. i) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, sa rozumeli celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom, vyjadrené ako ročné percento z celkovej výšky spotrebiteľského úveru podľa § 19. Ak žalovaný pri výpočte RPMN do celkovej výšky úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, bez akýchkoľvek pochybností došlo k podhodnoteniu RPMN, ktorej výpočet je závislý od výšky úveru. S neuvedením ročnej percentuálnej miery nákladov, za čo je potrebné považovať aj jej neuvedenie v správnej výške, je spojená sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v súlade s ust. § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

98. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 20.09.2018, vydaný vo veci C-448/17, v ktorom Súdny dvor EÚ uviedol, že článok 4 ods. 2 Smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere jednak neuvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov a obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu a jednak neuvádza úrokovú sadzbu, táto okolnosť je rozhodujúcim prvkom v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s

otázkou, či je podmienka uvedenej zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle uvedeného ustanovenia.

99. Súdny dvor EÚ v tejto súvislosti dodal, že rovnako ako neuvedenie RPMN v zmluve o úvere sa musí posudzovať situácia, keď zmluva obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto RPMN, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu. Spotrebiteľ v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

100. Súdny dvor EÚ už pritom v súvislosti so Smernicou 87/102 rozhodol, že vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľa sledovaný touto Smernicou pred nespravodlivými úverovými podmienkami a na to, aby sa mu umožnilo poznať všetky podmienky budúceho plnenia uzatvorenej zmluvy, článok 4 uvedenej Smernice vyžaduje, aby dlžník pri uzavretí zmluvy poznal všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

101. V súlade s článkom 4 ods. 1 a 2 Smernice 87/102 musí byť zmluva o úvere uzavretá písomne, pričom písomné vyhotovenie musí obsahovať uvedenie RPMN, ako aj uvedenie podmienok, za ktorých môže byť táto miera zmenená. Článok 1a tejto Smernice stanovuje metódu výpočtu RPMN a vo svojom ods. 4 písm. a) spresňuje, že sa musí vypočítať v dobe uzatvárania zmluvy. Táto informácia pre spotrebiteľa o celkových nákladoch úveru vo forme miery vypočítanej podľa jednotného matematického vzorca, má preto podstatný význam.

102. V dôsledku toho neuvedenie, resp. nesprávne uvedenie RPMN v zmluve o úvere môže predstavovať rozhodujúci prvok v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka tejto zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 Smernice 93/13. Ak to tak nie je, tento vnútroštátny súd je oprávnený posúdiť nekalú povahu takejto podmienky v zmysle článku 3 tejto Smernice. Spotrebiteľ v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

103. Zásadné stanovisko vo vzťahu k otázke, čo tvorí celkovú výšku spotrebiteľského úveru, vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku zo dňa 30.06.2022 sp. zn. 9Cdo 287/2021 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 4/2022 pod č. 49. Podľa tohto rozhodnutia, celkovú výšku spotrebiteľského úveru podľa § 2 písm. l) zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch predstavuje suma finančných prostriedkov reálne poskytnutá spotrebiteľovi veriteľom. Poplatok za poskytnutie úveru zrazený z istiny hneď pri uzavretí zmluvy nemožno zahrnúť do celkovej výšky spotrebiteľského úveru.

104. Jednou z podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere je údaj o celkovej výške úveru. V zmysle definície Zákona o spotrebiteľských úveroch ide o maximálnu výšku alebo súčet všetkých finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy. Zákon zároveň definuje osobitne aj pojem celkových nákladov spotrebiteľa ako všetkých nákladov spojených s úverom, vrátane poplatkov akéhokoľvek druhu. Pokiaľ je teda predmetom posúdenia poplatok za poskytnutie úveru, ktorý je bez pochyb nákladom spotrebiteľa súvisiacim s úverom, potom je pojmovo vylúčené, aby bol zároveň považovaný za finančné prostriedky poskytnuté na základe úverovej zmluvy. Žalovaný tak síce formálne poskytol žalobkyni finančné prostriedky v sume 3.100 eur, avšak v dôsledku následného odpočítania poplatku za poskytnutie úveru s týmito finančnými prostriedkami žalobkyňa nemohla disponovať a v skutočnosti jej bola ako úver poskytnutá suma nižšia než bola deklarovaná v zmluve o úvere. Navyše v dôsledku navýšenia celkovej výšky úveru o poplatok za poskytnutie úveru, nemôže byť správne vypočítaná ani výška RPMN, pretože dôsledkom neoprávneného zahrnutia poplatku za poskytnutie úveru, ktorý predstavuje celkový náklad úveru pre spotrebiteľa, do celkovej výšky úveru, bude podhodnotenie RPMN, keďže výpočet RPMN je závislý od výšky poskytnutého úveru. Navýšenie celkovej výšky úveru o poplatok za poskytnutie úveru má zároveň aj následok, že sa bude úročiť nielen poskytnutý úver, ale aj poplatok za jeho poskytnutie a tým pádom dôjde k zvýšeniu celkovej splatnej čiastky a mení sa tým výška hlavného predmetu zmluvy. S neuvedením celkovej výšky spotrebiteľského úveru, za čo je potrebné považovať aj jej neuvedenie v správnej výške a rovnako s uvedením nesprávnej

ročnej percentuálnej miery nákladov v neprospech spotrebiteľa, je v súlade s ust. § 11 ods. 1 písm. b) a písm. d) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy spojená sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

105. V súvislosti so žalovaným vznesenou námietkou premlčania je potrebné zdôrazniť, že aj právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

106. Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne, na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

107. V súvislosti s posudzovaním behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobkyňa vstupovala do zmluvného vzťahu sa žalovaný ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 129/2010 Z.z. V čase poslednej úhrady žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka nemohla ani len predpokladať, že žalovanému uhrádzala aj peňažné plnenia, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

108. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

109. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla o tom vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

110. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobkyňa v čase ňou vykonanej poslednej úhrady nemala vedomosť o tom, že poskytuje i plnenia, na ktoré žalovanému nárok nevznikol. Ust. § 11 ods. 1 písm. b) a písm. d) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, neumožňovalo veriteľovi požadovať od spotrebiteľa úroky alebo poplatky pri absencii náležitosti zmluvy podľa ust. § 9 ods. 2 písm. k) tohto zákona. Napriek uvedenému zákonnému ustanoveniu žalovaný prijímal od žalobkyne ňou uhrádzané úroky a poplatky, ktoré mu v zmysle zákonnej úpravy nepatrili.

111. O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného sa žalobkyňa podľa vlastného vyjadrenia dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, k čomu predložila aj prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 26.08.2022. Podľa tohto prehlásenia žalobkyňa dňa 17.08.2022 predložila Zmluvu o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015, po posúdení ktorej jej bola poskytnutá informácia o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ako aj o tom, že zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Zároveň žalobkyňi bolo odporúčané obrátiť sa ohľadom právnych služieb na advokáta. Následne dňa 28.05.2024 žalobkyňa splnomocnila svojím zastupovaním advokáta Mgr. Matúša Macka. O pravdivosti predloženého prehlásenia nemá žiadne pochybnosti ani odvolací súd.

112. Čo sa týka prehlásenia Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 26.08.2022, toto má charakter listiny, pričom tento dôkazný prostriedok je upravený v ust. § 204 C.s.p. Žalovaný ničím právne významným obsah tohto listinného dôkazu nespochybnil. Za dôkaz opaku nemožno považovať ničím nepodložené tvrdenia žalovaného o účelovom vykonštruovaní tohto prehlásenia.

113. Zásadné stanovisko k plynutiu premlčacej lehoty vyslovil Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 22.04.2021 vo veci C-485/19. Podľa tohto rozsudku, zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnenne zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok

v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

114. Súdny dvor EÚ v tomto rozhodnutí pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v prípade neexistencie pravidiel únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné podmienky týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, avšak pod podmienkou, že nie sú menej výhodné ako procesné podmienky, ktoré upravujú podobné situácie podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie) a nevedú k praktickému znemožneniu alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom únie (zásada efektivity).

115. Pokiaľ ide konkrétne o zásadu efektivity, o ktorú ako jedinú ide v prejednávanej veci, z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na jednotlivých vnútroštátnych súdoch. Z tohto hľadiska je v prípade potreby potrebné zohľadniť zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, ako sú napr. ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a požiadavka na riadny priebeh konania.

116. Súdny dvor tiež spresnil, že povinnosť členských štátov zabezpečiť efektívnu právu, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, zahŕňa, osobitne pokiaľ ide o práva vyplývajúce zo Smernice 93/13, požiadavku účinnej súdnej ochrany zakotvenú tiež v článku 47 Charty, ktorá osobitne platí pre procesné podmienky žalôb založených na takýchto právach.

117. S prihliadnutím na tieto skutočnosti je potrebné preskúmať, či vnútroštátne pravidlo premlčania, aké je uvedené v bode 51 tohto rozsudku, možno považovať za zlučiteľné so zásadou efektivity, pričom toto preskúmanie sa musí týkať nielen dĺžky lehoty, o ktorú ide vo veci samej, ale aj podmienok jej uplatnenia, vrátane právnej skutočnosti zvolenej pre začatie jej plynutia.

118. V prvom rade, pokiaľ ide o námietku premlčacej lehoty voči žalobám podaným spotrebiteľmi na uplatnenie práv, ktoré im vyplývajú z práva únie, je potrebné uviesť, že takéto pravidlo nie je samo o sebe v rozpore so zásadou efektivity, pokiaľ jeho uplatnenie v praxi neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje výkon práv priznaných osobitne Smernicami 93/13 a 2008/48.

119. Súdny dvor EÚ už totiž uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna a že stanovenie primeraných lehôt na podanie žalôb pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom únie.

120. Konkrétnejšie Súdny dvor EÚ už rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 Smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že žaloba o určenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom sa nepremlčuje a zároveň uplatňuje premlčaciu lehotu na žalobu o uplatnenie reštitučných účinkov tohto určenia, pričom musia byť dodržané zásady ekvivalencie a efektivity.

121. V druhom rade pokiaľ ide o stanovenú dĺžku skúmanej premlčacej lehoty, ktorá je v tomto prípade 3 roky, Súdny dvor EÚ rozhodol, že pokiaľ je táto lehota stanovená a vopred známa, zdá sa, že lehota v takomto rozsahu je v zásade dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy, takže táto dĺžka sama o sebe nie je nezlučiteľná so zásadou efektivity.

122. Pokiaľ však ide v treťom rade o stanovený začiatok plynutia skúmanej premlčacej lehoty, za okolností o aké ide vo veci samej, existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ sa počas stanovenej lehoty nebude dovolávať práv, ktoré mu priznáva právo únie, v dôsledku čoho by sa ocitol v situácii, že by tieto práva nemohol uplatniť.

123. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a to najmä v rámci jeho prvej otázky totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo

k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky.

124. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľia nachádzajú voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo Smernice 93/13 alebo zo Smernice 2008/48, prípadne že nepoznajú ich rozsah.

125. Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 71 až 73 svojich návrhov, zmluvy o úvere, akou je zmluva, o akú ide vo veci samej, sa vo všeobecnosti plnia počas dlhého obdobia, a preto, ak je udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota, akákoľvek platba uskutočnená dlžníkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, nemožno vylúčiť, že prinajmenšom pre časť uskutočnených platieb môže dôjsť k uplynutiu premlčacej lehoty ešte predtým, než sa skončí platnosť zmluvy, takže takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.

126. Preto je potrebné dospieť k záveru, že procesné podmienky, o aké ide vo veci samej, tým, že vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote do 3 rokov od dátumu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto obohateniu môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy, sú takej povahy, že môžu nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznáva Smernica 93/13 alebo Smernica 2008/48, a teda že tieto podmienky sú v rozpore so zásadou efektivity.

127. Okrem toho ako uviedol generálny advokát v bodoch 87 a 89 svojich návrhov, úmysel predajcu alebo dodávateľa, ktorý využil zmluvnú podmienku považovanú za nekalú, nemá vo vzťahu k právam spotrebiteľov vyplývajúcim z ustanovení Smernice 93/13 žiadny význam, a to isté platí aj pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48. Preto spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premlčaciu lehota pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu alebo dodávateľa, ako je stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

128. V prejednávanej veci, ako to vyplýva z vyššie uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, je neprípustné od spotrebiteľa vyžadovať, aby v prípade dlhodobých úverových vzťahov podal žalobu v lehote troch rokov od momentu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu sa veriteľa postupnými platbami spotrebiteľa v priebehu dlhšie trvajúceho časového obdobia.

129. Pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, ktorá je bezúročná a bez poplatkov, je podstatná skutočná vedomosť spotrebiteľa o tom, že nemá (nemal) plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve. Uvedené priamo vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28.09.2021 sp. zn. 5Cdo 29/2021 uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2022 pod č. 14.

130. Z ďalšieho rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to z uznesenia z 28.02.2022 sp. zn. 7Cdo 268/2021 (rozhodnutie č. 15 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2022) vyplýva, že analogická aplikácia 10-ročnej objektívnej premlčacej doby súdmi Slovenskej republiky pri práve spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy je právnym dôsledkom prednosti rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-485/19 zo dňa 22.04.2021 v právnom poriadku Slovenskej republiky.

131. Pokiaľ žalovaný argumentoval tým, že skutkové a právne okolnosti prejednávanej veci sú odlišné od tých, ktoré posudzoval Súdny dvor Európskej únie vo veci C-485/19, pretože žalobkyňa sa nedomáhala vydania plnenia poskytnutého na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky, ale uplatnený nárok má vyplývať z toho, že úver sa považoval za bezúročný a bez poplatkov, a to zo zákona, a preto sa na túto

vec neaplikuje záver rozsudku Súdneho dvora Európskej únie o 10-ročnej premlčacej dobe na vydanie bezdôvodného obohatenia, k tejto odvolacej námietke je potrebné zdôrazniť, že výrok rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-485/19 zo dňa 22.04.2021 pojednával nielen o žalobe spotrebiteľa o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ale aj o žalobe spotrebiteľa o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2018 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS.

132. S prihliadnutím na vyššie uvedené závery je potrebné konštatovať, že ku dňu podania žaloby, premlčacia doba bez akýchkoľvek pochybností neuplynula.

133. V prejednávnom spore predmetom konania bolo okrem určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a vydania bezdôvodného obohatenia tiež určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok uvedených v Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 29.05.2015 v obchodných podmienkach pre úvery občanom a vo všeobecných obchodných podmienkach žalovaného. Sporné zmluvné podmienky boli výslovne uvedené vo vyššie uvedených dokumentoch a medzi stranami sporu nebolo sporné ich znenie, teda obsah zmluvných podmienok. Sporným bolo len to, či tieto zmluvné podmienky mali charakter neprijateľných zmluvných podmienok alebo nie.

134. Medzi stranami sporu bola dňa 29.05.2015 uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 129/2010 Z.z. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

135. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

136. Rovnako Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka.

137. Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú a teda neplatnú, priamo vyplýva z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky alebo nepriznal plnenie obchodníkovi z dôvodu takejto podmienky, obchodník je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Obchodník má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca obchodníka. Ak sa rozhodnutie súdu podľa ods. 1 týka len časti zmluvnej podmienky, obchodník je povinný splniť povinnosť uvedenú v ods. 1 v rozsahu tejto časti.

138. Občiansky zákonník tak umožňuje spotrebiteľovi aj formou žaloby na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky domáhať sa ochrany svojich práv v súdnom konaní bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko tento vyplýva priamo z právneho predpisu.

139. Vo vzťahu k poplatku za poskytnutie úveru je potrebné poukázať na ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa použijú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie obchodníkom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014.

140. Ak dodávateľ využíva spoplatnenie konkrétnych úkonov alebo služieb, môže na spotrebiteľa prenášať len také nákladové bremeno, ktoré bude sledovať prospech spotrebiteľa v prevažnej miere.

141. Podľa vyjadrenia žalovaného, v bankovom sektore je bežné, že poplatky za poskytnutie úveru pokrývajú administratívne náklady ako napríklad spracovanie žiadosti o úver, skúmanie bonity klienta, príprava a spracovanie zmluvnej dokumentácie, činnosti spojené s čerpaním úveru a iné operatívne úkony banky. Ide teda o činnosť, ktorá je pre poskytovateľa úveru nevyhnutná na to, aby chrániac svoje finančné prostriedky mohol so znalosťou veci posúdiť, či poskytnutie úveru konkrétnemu klientovi je vôbec možné alebo nie. Žalovaným uvádzané činnosti v prevažnej miere nesledujú záujmy spotrebiteľa, ale záujmy žalovaného ako banky, a preto dojednanie takéhoto poplatku predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku.

142. V súvislosti s poplatkom za poskytnutie úveru, zásadné stanovisko k tomuto poplatku vyslovil Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku zo dňa 05. júna 2025 vydanom vo veci C-280/24. Podľa tohto rozhodnutia článok 4 ods. 2 a článok 5 Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej zmluvná podmienka týkajúca sa poplatku za poskytnutie úveru uvedená v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom spĺňa požiadavku transparentnosti stanovenú v týchto ustanoveniach len z toho dôvodu, že jednak z názvu tohto poplatku vyplýva, že je úhradou za úkony vykonané veriteľom, ktoré sú potrebné na uzavretie tejto zmluvy a sú internou záležitosťou veriteľa a jednak, že výška uvedeného poplatku je v uvedenej zmluve presne určená.

143. Článok 3 ods. 1 a Článok 4 ods. 1 Smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka týkajúca sa „spracovateľského poplatku“, uvedená v zmluve o úvere uzavretej so spotrebiteľom, musí na to, aby splnila požiadavky stanovené v týchto ustanoveniach, zodpovedať skutočným službám alebo nákladom, ktoré spadajú primerane do rozsahu plnení, ktoré veriteľ poskytuje pri uzatváraní tejto zmluvy a ktoré sú na uzavretie tejto zmluvy potrebné, pričom je vylúčené, aby sa jednotlivé poplatky alebo služby, za ktoré sa tieto poplatky platia, akokoľvek prekrývali; takúto zmluvnú podmienku nemožno považovať za nekalú len z toho dôvodu, že na spotrebiteľa prenáša náklady na ekonomickú činnosť finančnej inštitúcie, pokiaľ neukladá spotrebiteľovi povinnosť platiť poplatky neprimerané nákladom súvisiacim s dotknutými službami alebo výške úveru.

144. Vo vzťahu k poplatku za upomienku vo výške 15 eur, tento nemožno považovať za primeraný a predstavuje skrytú sankciu vo vzťahu k žalobkyni, čo spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

145. Poplatky na rozdiel od úroku vyjadrujúceho cenu (odplatu) za úver, sú cenou za tzv. vedľajšie plnenie. Ak má poplatok obstať z hľadiska súdnej kontroly podľa ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, musí ísť o plnenie, ktoré je pre spotrebiteľa skutočné, ktoré má pre neho význam a teda má pre spotrebiteľa akúsi pridanú hodnotu.

146. Upomienka nemôže mať sankčný charakter. V opačnom prípade by mala skutočne povahu tzv. skrytej zmluvnej pokuty, čo je vo vzťahu k spotrebiteľovi nečestné a netransparentné. Zmyslom upomienky je upozornenie a súčasne aj výzva pre dlžníka, aby si dodatočne splnil svoju povinnosť, s plnením ktorej je v omeškaní. Účelom zaslania upomienky nemôže byť získanie majetkového prospechu vo forme finančnej sankcie voči spotrebiteľovi ako dlžníkovi, ktorá by prinášala majetkový prospech dodávateľovi. Možné náklady spojené s vyhotovením upomienky a jej zasláním sú nepochybne nižšie ako poplatok vo výške 15 eur. Tento poplatok nemožno chápať ani ako poplatok za službu, teda za plnenie, ktoré je poskytované spotrebiteľovi.

147. Dojednaný poplatok za upomienku nie je v záujme spotrebiteľa. Poplatky za služby spojené s administratívnou agendou v záujme spotrebiteľa nie sú a dojednanie takýchto poplatkov možno hodnotiť ako poškodzujúce vo vzťahu k spotrebiteľovi. Pre spotrebiteľa je vždy neprijateľné spoplatňovanie akýchkoľvek úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytne skutočné protiplnenie a naopak, tieto sú vykonávané vo vlastnom záujme dodávateľa.

148. Čo sa týka ďalších zmluvných podmienok, ktoré boli určené za neprijateľné, v tejto časti je potrebné skonštatovať správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k týmto zmluvným podmienkam.

149. Nie je možné stotožniť sa ani s námietkami žalovaného o zneužití práva zo strany žalobkyne.

150. Podľa článku 5 Civilného sporového poriadku, zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva alebo vedú k nedôvodným prietiahom v konaní.

151. Princípy, z ktorých vychádza Civilný sporový poriadok a sú obsiahnuté v článku 1 až článku 18 C.s.p., majú byť výkladovými pravidlami napomáhajúcimi určiť obsah pojmov zákonného textu, pričom samy osebe v zásade nemajú normatívny charakter. Z ustanovení druhej vety článku 5 C.s.p. (princíp zákazu zneužitia práva) vyplýva právomoc súdu sankcionovať procesné úkony priečiace sa zákazu zneužitia práv v rozsahu stanovenom procesnoprávnym kódexom. Procesnoprávny kódex pritom môže sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva alebo vedú k nedôvodným prietiahom v konaní. Citované pravidlo ustanovujúce tri skupiny procesných úkonov sankcionovateľných v súlade s príslušnou právnou úpravou v sebe inkorporuje podružne princíp legality zakotvený v článku 2 ods. 2 Ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z uvedeného dôvodu nie je možné vyvodzovať procesné sankcie v prípadoch, ktoré konkrétna právna norma Civilného sporového poriadku neprezumuje.

152. Využitie oprávnenia žalobkyne podanou žalobou domáhať sa určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vydania bezdôvodného obohatenia a určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok nepredstavuje šikanóznny výkon práva.

153. Je nepochybné, že predmetné konanie je spotrebiteľským sporom, ktorého predmetom je určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľných zmluvných podmienok. Ide o nárok žalobkyne ako spotrebiteľky uplatnený proti banke, ktorá jej úver poskytla v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, teda dodávateľovi. Postup pri uplatňovaní takéhoto nároku je vo všeobecnosti predvídaný a aprobovaný zákonom a jeho využitie nemožno považovať ani za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi.

154. Výkonom práv v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa rozumie uplatňovanie (existujúcich) subjektívnych občianskych práv spôsobom, ktorý objektívne právo svojim subjektom dovoľuje (ku ktorému ich oprávňuje) a ktorý zároveň smeruje k výsledku (stavu) objektívnym právom sledovanému. Výkon práva uskutočňovaný pod ochranou právneho poriadku pojmovovo vylučuje protiprávnosť a tým aj uloženie sankcie. Za tým účelom sa možno dovolať ochrany subjektívneho občianskeho práva u povelaného orgánu, najmä na súde, ktorá je však poskytnutá iba pri splnení určitých požiadaviek, ku ktorým patrí aj všeobecná podmienka, podľa ktorej výkon práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi možno považovať len také konanie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie účelu a zmyslu sledovaného právnom normou, ale ktoré je v rozpore s ustálenými dobrými mravmi vedené priamym úmyslom spôsobiť inému účastníkovi ujmu.

155. Pokiaľ za daných skutkových okolností predmetného sporu v kontexte právneho prostredia s veľkým množstvom spotrebiteľských sporov, čo vo všeobecnosti spochybňuje generalizujúce tvrdenie o šikanóznom výkone práva ktoroukoľvek zo strán sporu, žalovaný spochybňoval oprávnenie súdu priznať žalobkyňou požadované nároky po uplynutí 8 rokov od splatenia úveru, táto okolnosť nie je spôsobilá sankcionovať žalobkyňu neúspechom v súdnom konaní za to, že sa domáhala bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu nedostatku obsahových náležitostí zmluvy a určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok, pričom je nepochybné, že samotná

zmluva bola obsahovo koncipovaná poskytovateľom úveru, teda žalovaným. V zásade totiž platí, že aplikácia ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nesmie viesť k oslabovaniu ochrany subjektívnych práv ustanovených zákonom a tým k nežiaducemu narušovaniu právnych vzťahov.

156. Ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého dopredu neobmedzeného okruhu okolností. Pri posudzovaní, či konanie účastníka občianskoprávneho vzťahu je v súlade, či v rozpore s dobrými mravmi, zákon výslovne neurčuje, z akých hľadísk má súd vychádzať. Rozhodnutie o tom, či sú splnené podmienky pre použitie ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je vždy potrebné urobiť po starostlivej úvahe, v rámci ktorej musia byť zvážené všetky rozhodujúce okolnosti. Podľa právnej doktríny, rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi je potrebné v každom prípade posudzovať individuálne s prihliadnutím na konkrétne okolnosti konania účastníkov v príslušnom období a na ich vtedajšie postavenie. Súlad s dobrými mravmi musí byť posudzovaný vždy bez ohľadu na to, že obsah bol výsledkom slobodnej dohody medzi účastníkmi a takisto bez ohľadu na to, kto prípadný rozpor s dobrými mravmi zaviniť alebo či niektorá zo strán bola v dobrej viere. Dobré mravy je nutné chápať ako súhrn určitých etických a kultúrnych noriem spoločnosti, z ktorých niektoré sú trvalou a nemennou súčasťou ľudskej spoločnosti, iné spolu so spoločnosťou podliehajú vývoju.

157. V danom prípade, kto iný ako poskytovateľ bankového úveru so všetkým odborným aparátom a zázemím, ktorý v plnej miere pripravuje zmluvnú dokumentáciu, by mal garantovať rešpektovanie zákonných ustanovení, o to viac, že ich dodržiavanie je súčasťou bankového dohľadu. Za takejto situácie opodstatnené uplatňovanie nárokov zo strany žalobyne nemožno označiť za zneužitie práva.

158. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil.

159. O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ust. § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s ust. § 255 ods. 1 C.s.p. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že úspešnej žalobkyni v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

160. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).